

1627 TARİHLİ HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİNİN TANITIMI VE FİHRİSTİ

1627 Dated Harput Shari'ah Register's Presentation and Index

Sevda DANIK*

Özet

Osmanlı adli teşkilatının temel taşı olan kadılar, buldukları yerin hâkimi, belediye başkanı, emniyet amiri, mülki amiri, noteri, tapu sicil görevlisi ve halkın her konuda müracaat edebileceği sosyal güvenlik makamı idi. Kadılar bütün bu görevlerini yerine getirirken, verdikleri kararları, resmîyete geçirilmesi istenilen hususları ve merkezden gönderilen belgelerin suretlerini defterlere kaydederlerdi. Bu defterlere yaygın ismiyle şer'îyye sicili denilmektedir. Şer'îyye sicilleri Osmanlı Devleti'nin sosyal, iktisadi ve askeri tarihinin aydınlatılması açısından son derece önemli kaynaklardır.

Bu çalışmada, Osmanlı Devleti'nin önemli bir kazası olan Harput'a ait 1627 tarihli sicil tanıtımı yapılmış ve bu sicildeki belgelerin özetlerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Harput, şer'îyye sicili, kadı, kaza.

Abstract

The Kadis, who were most important for the Ottoman judicial system, were judge, mayor, police chief, civilian authority, notary, registry officer and social security authority for public problems. The Kadis were posting up on registry decisions, official things and documents were sent from the center, while carrying out all these duties. These registers - common name- is called shari'ah register. The shari'ah registers extremely important resources for enlighten about social, economic, and military history of Ottoman States.

In this study, Harput shari'ah registers, which belonging to the year 1627, was introduced and summaries of documents in this shari'ah registers was ranked that Harput was important township of the Ottoman States.

Key Words: Harput, shari'ah register, kadı, township.

GİRİŞ

Klâsik Osmanlı idari düzeninin temeli sancaktı¹. Sancak beyi asayişî sağlar, sipahi-reaya arasındaki münasebetleri yürütür ve sefer sırasında sancağının tımarlı sipahileri ile birlikte bağlı olduğu eyaletteki beylerbeyinin

* Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi-Elazığ sdanik@firat.edu.tr

¹ Halil İnalcık, "Eyalet", *DİA*, C.11, İstanbul, 1995, s.550; İ. Metin Kunt, *Sancaktan Eyalete: 1550-1650 Arasında Osmanlı Ümerası ve İl İdaresi*, İstanbul, 1978, s.26.

kumandası altında sefere katılırdı². Beylerbeyilik (eyalet) ve nahiyeler ise temel olarak *timar sistemi* çerçevesinde teşkil edilmişti³.

Devletin eyalet-sancak-nahiye şeklindeki teşkilatlanması tamamıyla askeri nitelikliydi. Sivil hükümet idaresi ise başşehre bağlı yüzlerce kazadan oluşuyordu⁴. Devlet bir bölgeyi yönetmek için ilk dönemlerden itibaren iki yetkili atamıştır. Bunlardan biri askeri sınıf kökenli ve sultanın yürütme yetkisini temsil eden bey, diğeri ise ulemâ kökenli ve sultanın yasal yetkisini temsil eden kadı'dır⁵. Bey sultanın yürütme gücünü, kadı ise yargı gücünü temsil ederdi. Her ikisi de ayrı ayrı doğrudan merkeze bağlı ve sultanın iradesiyle atanırdı⁶. Kadı sultandan emir alır, sultana arzda bulunurdu. Hemen hemen bütün emirlerin bazen doğrudan bazen de beylerbeyi, sancakbeyi gibi diğer görevlilerle birlikte kadılara hitaben yazılmış olması, bize kadı'nın bey'den bağımsız olduğunu göstermektedir⁷. Beylerbeyi kadıyı ne azledebilmekte ne de verdiği hükmü değiştirebilmektedir⁸.

Kaza idaresinin başı olan kadının en önemi görevi yargıdır⁹. Yargı görevi dışında bugün noterlerce düzenlenen kefâlet, vekâlet, mukâvele ve borçlanma gibi her çeşit akti düzenlemek, yine günümüzde tapu dairelerinde yapılan arazi ve emlak alım-satım işlemleri, bugün belediyeler tarafından yapılan nikâh akitleri, fiyatların düzenlenmesi, esnafın teftişi, kalpazanlığın, ihtikârın ve istifçiliğin önlenmesi kadının görevleri arasındadır. Sefer sırasında ordunun ihtiyacı olan yiyecek ve harp araç-gereçlerinin temin edilmesi, yollarda ve şehirlerde güvenliğin sağlanması, ölmüş bir kimsenin mallarının paylaşılması, esnaf teşekkülünün başında bulunan kethüdalar ve

² İlhan Şahin, "Sancak", *DİA*, C.36, İstanbul, 2009, s.99.

³ Halil İnalçık, "Eyalet", s.550; Mehmet İpşirli, "Beylerbeyi", *DİA*, C.6, İstanbul, 1992, s.71; İlhan Şahin, "Nahiye", *DİA*, C.32, İstanbul, 2006, s.307.

⁴ Mustafa Akdağ, *Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi*, C.II, Ankara, 1999, s.59; Mehmet Ali Ünal, "Osmanlı Devleti'nde Merkezi Otorite ve Taşra Teşkilatı", *Osmanlı*, C.6, Ankara, 1999, s.118-119.

⁵ Halil İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600)*, (Çev. Ruşen Sezer), İstanbul, 2007, s.108.

⁶ Özer Ergenç, "Osmanlı Klasik Düzeni ve Özellikleri Üzerine Bazı Açıklamalar", *Osmanlı*, C.4, Ankara, 1999, s.34.

⁷ Nejat Göyünç, "Osmanlı Devleti'nde Taşra Teşkilatı (Tanzimat'a Kadar)", *Osmanlı*, C.6, Ankara, 1999, s.77.

⁸ Hasan Tahsin Fendoğlu, "Osmanlı'da Kadılık Kurumu ve Yargının Bağımsızlığı", *Osmanlı*, C.6, Ankara, 1999, s.454; Halil İnalçık, "Eyalet", *DİA*, s.550.

⁹ Feda Şamil Arık, "Osmanlılarda Kadılık Müessesesi", *OTAM*, S.8, Ankara, 1997, s.71.

yiğitbaşlıların o esnafın göstereceği istek üzerine tayin ve azilleri¹⁰, çarşı, pazar¹¹ ve vüzerâ haslarının kontrolü, narh tesbiti, mukataa işlerinin kontrol ve kaydı¹², devşirme işleri ve devşirme emînlerinin kontrolü¹³, avarız hanelerinin kaydı, muhafazası ve bu verginin toplanması, şehrin altyapısal hizmetlerinin sağlanması, imaretlerin ve talebe-i ulûmun iaşesinin denetlenmesi, vakıf mütevellileri ile müderrislerinin tayin ve azledilmesi¹⁴, herhangi bir vakfa ait han, hamam, dükkân ve benzeri akarların artırma yolu ile kiraya verilmesi kadının görevleri idi¹⁵.

Kadı, ahalinin devlet karşısındaki temsilcisi ve sözcüsü durumundaydı¹⁶. Halkın çeşitli şikâyetlerini, istek ve dileklerini merkeze iletmek, yani halkla devlet arasındaki diyalogu sağlamak kadının görevi idi¹⁷. Aynı zamanda hükümetin esnaf nezdindeki temsilcisi konumunda olan kadı, hükümet emirlerini esnafa aktarır, mamül ürünlerin veya yiyecek maddelerinin satış fiyatını tespit etmek gibi konularda esnafla birlikte kararlar alırdı¹⁸.

Ülkede zaman zaman kahvehane ve meyhanelerin kapatılması ve yasağın denetlenmesi de asayiş amiri olarak kadının görevleri arasında idi. Ayrıca, şehrin muhafazası ve güvenliği açısından önemli bir rol üstlenmiş olan dizdar ve sair görevlilerin vazifelerini yerine getirip getirmediğini kadı denetlerdi¹⁹.

Kadınların bütün bu görevlerini yerine getirirken tuttıkları defterlere *şer'iyeye sicilleri, kadı defterleri, mahkeme defterleri veya zabt-ı vekâyi*

¹⁰ Halit Ongan, *Ankara'nın 1 Numaralı Şer'iyeye Sicili*, Ankara, 1958, s.XXXV-XXXVIII; Muhammed Ceyhan, "Tanzimat Dönemi Sonrası Şer'iyeye Sicil Defterlerinin Muhteva ve Diplomatik Açısından Tahlili", *OTAM*, 29 (Bahar 2011), s.53-54; Münir Atalar, "Şer'iyeye Mahkemelerine Dâir Kısa Bir Tarihçe", *İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi*, S.4, İstanbul, 1980, s.310-311.

¹¹ İlhan Yerlikaya, "Tanzimattan Önce Osmanlı Devletinde Belediye Hizmetleri", *Osmanlı*, C.6, Ankara, 1999, s.132.

¹² İlber Ortaylı, "Osmanlı Kadı'sının Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine", *Amme İdaresi Dergisi*, IX/1, 1976, s.97.

¹³ Şinasi Altundağ, "Osmanlılarda Kadınların Salâhiyet ve Vazifeleri Hakkında", *VI. Türk Tarih Kongresi (Kongreye Sunulan Bildiriler Ankara 20-26 Ekim 1961)*, Ankara, 1967, s.350; İlber Ortaylı, "Kadı", *DİA*, C.24, İstanbul, 2001, s.72.

¹⁴ İlber Ortaylı, "Osmanlı Kadı'sının Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine", s.103-104.

¹⁵ Halit Ongan, *Ankara'nın 1 Numaralı Şer'iyeye Sicili*, s.XXXVI.

¹⁶ İlber Ortaylı, "Kadı", s.70.

¹⁷ Fedâ Şamil Arık, "Osmanlılarda Kadılık Müessesesi", s.25.

¹⁸ İlhan Yerlikaya, "Tanzimattan Önce Osmanlı Devletinde Belediye Hizmetleri", s.133.

¹⁹ İlber Ortaylı, "Kadı", s.72.

sicilleri denilmektedir²⁰. Bu defterler belli bir usûle göre düzenlenir, uzun boylu, dar ve enli olurlardı. Meselâ, 40 cm. boyunda olan bir şer'iyeye sicilinin eni 16-17 cm. olurdu. Kâğıt çok sağlam, parlak ve mürekkepleri bugün bile parlaklığını muhafaza edecek kadar sabittir²¹. Kullanılan yazılar rika ve çeşitleri, talik, talik kırması, hurda talik, nestalik ve çeşitleri, sülüs, sülüs kırması, divani çeşitleri ve nadir olarak da siyakattır²².

Şer'iyeye defterlerinde mahallinde geçen evlenme-boşanma, alacak-verecek, alım-satım, nafaka, hibe, vakıf gibi davaların kaydedildiği kısma *sicil-i mahfuz*, merkezden gelen ferman, berat, tezkire, mektup gibi yazıların suretlerinin kaydedildiği kısma ise *sicil-i mahfuz defterlü* denilmektedir²³.

1. ŞER'İYYE SİCİLLERİNİN ÖNEMİ

İçerik bakımından çok zengin olan şer'iyeye sicillerinde sosyal, siyasî, idarî, iktisadî, hukukî, dinî ve kültürel açıdan pek çok bilgi bulmak mümkündür. Şer'iyeye sicillerinin önemini şu şekilde özetleyebiliriz:

Şer'iyeye sicilleri özellikle, şehir tarihleri ve yurdun çeşitli bölgelerindeki mahalli hayata ait ilmi araştırmaların birinci elden kaynağıdır²⁴. Kadıların vazifeleri arasında bulunan çarşı-pazar kontrolü, çarşıda satılan mallara konulan narhlar, şehrin temizliği gibi konular şehir tarihi açısından büyük öneme sahiptir²⁵. Eskiden oturlan veya oturulmayan yerler, kasaba, köy, mahalle, semt, özellikle aşiret ve cemaat isimlerini içeren resmi kayıtlar, yerleşme tarihimiz açısından; Türkçe terimlerle imla özellikleri, anlatım ve üslub şekilleri, eşya ve yiyecek maddelerinin isimleri dil ve folklor yönünden ayrı ayrı inceleme konularıdır²⁶.

Sicillerden; eski Türk aile yapısını, nişanlanma, evlenme gibi müesseselerin nasıl işlediğini, karı-koca arasındaki mal ayrılığı rejimini, mehir olarak hangi eşyaların verildiğini, tarihin çeşitli devirlerinde bir Türk ailesinde

²⁰ Abdulaziz Bayındır, "Osmanlı'da Yargının İşleyişi", *Osmanlı*, C.6, Ankara, 1999, s.432.

²¹ Ahmed Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, C.1, İstanbul, 1988, s.18.

²² İbrahim Yılmazçelik, *Diyarbakır Şer'iyeye Sicilleri (Katalog ve Fihristleri)*, Ankara, 2001, s.21.

²³ Ahmet Aksın, *19. Yüzyılda Harput*, Elazığ, 1999, s.17.

²⁴ Ahmed Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, s.12.

²⁵ Ekrem Tak, *Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri ve Gelişimi*, (Marmara Üniv. Türkiyat Arş. Ens., Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2009, s.93.

²⁶ Münir Atalar, "Şer'iyeye Mahkemelerine Dâir Kısa Bir Tarihçe", s.312-313.

hangi şeylerin önem arz ettiğini²⁷, o devrin toplum yapısını, eğitim düzeyini²⁸, birden fazla kadınla evliliğin oranını, ailelerin çocuk sayısını, kadınların aile ve toplumdaki sosyal statüsünü, kadınların boşanabilme ve ailedeki mal-mülk sahibi olabilme oranlarını Osmanlı'nın her bölgesi için ayrı ayrı tespit etmek mümkündür²⁹.

Yine sicillerden; halkın hayat ve geçim tarzını, ithalat ve ihracat konusu olan eşyaları, yetiştirilen tarım ürünlerini, sanat ve meslek çeşitlerini, esnaf ve sanat örgütlerinin yapısını, usta ve işçi ücretlerini, halktan toplanan vergileri ve benzeri iktisadi konuları öğrenebiliriz.

Sicillerden; bir şehirde hangi mahallelerin bulunduğunu, şehrin fiziki olarak ne kadar büyüdüğünü, yolların durumunu, nüfusunun ne kadar olduğunu, eski yapıları ve bunların imar tarzlarını, mimarların kullandıkları malzeme ile alet-edevatın çeşidini³⁰, günümüze ulaşan ve ulaşamayan anıtların hangi yüzyılda faal olduğunu, inşa tarihlerini, bulunduğu mahalleleri, ne zaman ve kim tarafından onarıldıklarını, ne kadar vakıf gelirlerinin olduğunu, imam, müezzin, zaviyedar, müderris ve diğer görevlilerin aldığı ücretleri öğrenebiliriz³¹.

Şer'iyye sicilleri merkezi idarenin ve devlet teşkilatının işleyişi hakkında da önemli bilgiler verir. Merkezden gönderilen her türlü ferman, berat, emir, buyuruldu, mektup ve divan tezkiresi gibi resmi belgelerin suretleri sicillere kaydedilirdi. Bu tür belgelerde devlet idaresi, tayin ve atamalar, idari birimlerin taksimatı, vergiler, yerli tebaa ve gayrimüslimler için uygulanan hukukî, idarî, siyasî ve benzeri muameleler ile ilgili eski devlet teşkilatının yapısını ortaya koyan birçok bilgi bulunmaktadır³².

Siciller ordunun teşkilat yapısı ve harp tarihi bakımından da önemli bilgiler ihtiva ederler³³. Sefer hazırlıkları ve ordunun ihtiyaçlarının nasıl

²⁷ Ahmed Akgündüz, *Şer'iyye Sicilleri*, s.13.

²⁸ Nasi Aslan, "Millî Arşivimiz İçerisinde Şer'iyye Sicilleri: Eğitim ve Terminoloji Problemi", *1. Millî Arşiv Şûrası, Tebliğler-Tartışmalar: 20-21 Nisan 1998 Ankara, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü*, Ankara, 1998, s.188.

²⁹ Hayri Erten, "Sosyolojik Veri Olarak Şer'iyye Sicillerinin Değerlendirilmesi", *Selçuk Üniversitesi İlahiyât Fakültesi Dergisi*, S.X, Konya, 2000, s.535.

³⁰ Ekrem Tak, *XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri*, s.89, 92-93.

³¹ Mustafa Denkaş, "Şer'iyye Sicil Defterleri'nin Sanat Tarihi Araştırmalarındaki Önemi (Kayseri Ölçeği)", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.18, 2005/1, s.62.

³² Ekrem Tak, *XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri*, s.91.

³³ Halil İnalçık, "Osmanlı Tarihi Hakkında Mühim Bir Kaynak", *Ankara Üniv. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, C.1, S.2, 1943, s.91.

karşılandığı gibi askeri konulara ilişkin ayrıntılı bilgileri doğru bir şekilde sicillerden öğrenebiliriz³⁴.

Şeyhülislam, kazasker ve sadrazam gibi büyük devlet adamlarının hayat hikâyelerini bütün ayrıntılarıyla ortaya çıkarabilmek için yine sicillere müracaat etmek gerekir. Zira sicillerde kimin nereye tayin edildiği, hangi tarihte, hangi vasıfla nasıl bir devlet hizmeti ifâ ettiği mutlaka kaydedilmekte idi³⁵.

Siciller hukuk tarihi açısından da önem arz etmektedir. Şer'iyeye sicillerinin incelenmesiyle, Osmanlı hukukunun kaynakları, İslam hukukunu ne derecede uyguladıkları, Kur'an ve sünnette kesin bir şekilde belirtilmeyen ve içtihat ile örfi hukukun uygulama alanları ortaya çıkmaktadır³⁶.

2. HARPUR SANCAĞI

Harput ve çevresinin en eski çağlardan beri yerleşim yeri olarak kullanıldığı bilinmektedir. M.Ö. III. ve IV. bin yıllarında bölgede Subarların yaşadığı sanılmaktadır³⁷. Daha sonra Urartu, İran, İskender, Roma, Bizans ve VII. yüzyılda da Arapların eline geçen bölge³⁸ Malazgirt zaferinden sonra Türklerin eline geçmiş ve sırasıyla Çubukoğulları, Artuklular, Anadolu Selçuklularını, Moğollar, Dulkadiroğulları, Akkoyunlular ve Safevilerin hâkimiyeti altında kalmıştır³⁹.

Osmanlı hâkimiyetine geçisi ise 1516 yılındadır⁴⁰. Diyarbekir'i Safevi kuşatmasından kurtarmak amacıyla harekete geçen Osmanlı Devleti, önce Diyarbekir'i kurtarmış ardından yol üzerinde bulunan ve çevresi daha önce ele geçirilen Harput'u üç gün süren bir kuşatmadan sonra fethetmiştir⁴¹. Diyarbekir Osmanlı idari teşkilatı içerisinde beşinci eyalet olarak teşekkül

³⁴ Ekrem Tak, *XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri*, s.92; Münir Atalar, "Şer'iyeye Mahkemelerine Dâir Kısa Bir Tarihçe", s.312.

³⁵ Ahmed Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, s.13; Münir Atalar, "Şer'iyeye Mahkemelerine Dâir Kısa Bir Tarihçe", s.312.

³⁶ Ahmed Akgündüz, *Şer'iyeye Sicilleri*, s.13; Fethi Gedikli, "Şer'iyeye Sicillerinin Hukuk Tarihi Açısından Önemi ve Sicillere Dayalı Araştırmalar", *İSAM Dünden Bugüne Osmanlı Araştırmaları Tespitler-Problemler-Teklifler*, İstanbul, 2007, s.76.

³⁷ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566)*, Ankara, 1989, s.12-13.

³⁸ Mehmet Ali Ünal, "Harput", *DİA*, C.16, İstanbul, 1997, s.232.

³⁹ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s.14-23.

⁴⁰ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s.26.

⁴¹ Mehmet Ali Ünal, "Harput", s.233.

ederken⁴², Harput ise Diyarbakir Eyaleti'ne tabi bir sancak olarak kurulmuş ve 1516 yılından 19. yüzyılın sonlarına kadar varlığını sürdürmüştür⁴³.

Harput, Doğu Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Fırat Bölümü'nde yer alır. Bugünkü idari bölümlene bakımından bütünüyle Elazığ ili sınırları içinde bulunan sancak toprakları il merkezinin 5 km. kuzeydoğusunda yer alır ve denizden 1280 m. yükseklikte bulunur⁴⁴. Harput Sancağı'nın teşekkülünde bölgenin coğrafi konumu ve tarihi şartlar önemli rol oynamıştır. Harput Sancağı olarak belirlenen coğrafi saha çok eskiden beri, Harput şehri merkez olmak üzere bir vilâyet halinde ortaya çıkmıştır. Bunun nedeni savunmaya oldukça elverişli bir konumda bulunuyor olması ve ticaret yolları üzerinde yer almasıdır⁴⁵.

Osmanlı hâkimiyeti döneminde Harput, Basra ve Bağdat'tan Diyarbakir'e gelip, Malatya ve Sivas istikametinde devam eden ticaret yolunun üzerinde bulunuyordu. Bu yol aynı zamanda askeri amaçlarla da kullanılıyordu. Bir diğer yol ise Bingöl ve Muş üzerinden Van'a ulaşıyordu. Bu kervan yolları Harput için önemli gelir kaynağı olmuştur. Nitekim 16. ve 17. yüzyıllarda gelip geçen ticaret mallarından alınan vergiler önemli bir meblağ teşkil etmiştir⁴⁶.

Diyarbakir Eyaleti'ne tabi bir kısım sancaklar yurtluk-ocaklık veya hükümet⁴⁷ şeklinde idare edildiği halde, Harput daima klâsik bir Osmanlı sancağı olmak özelliğini korumuştur. Bunun nedeni Harput'un tek bir sülalenin elinde bulunmayışı ve kuvvetli bir aşiret yapısının mevcut olmayışıdır⁴⁸.

Harput'ta 1775 yılına kadar klâsik sancak düzeni devam etmiş, bu tarihten itibaren Keban ve Ergani madenleri Maden-i Hümâyün Emâneti'ni oluştururken⁴⁹, Harput bir kısım sancaklarla birlikte mali açıdan bu sancağa

⁴² İbrahim Yılmazçelik, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır (1790-1840)*, Ankara, 1995, s.8.

⁴³ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s.33.

⁴⁴ Ertuğrul Danık, *Ortaçağda Harput*, Ankara, 2001, s.1.

⁴⁵ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s.32.

⁴⁶ Mehmet Ali Ünal, "Harput", s.234.

⁴⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz.Nejat Göyünç, "Yurtluk-Ocaklık Deyimleri Hakkında", *Prof. Dr. Bekir Kütikoğlu'na Armağan*, İstanbul, 1991, s. 269-277; Bayram Kodaman, "Osmanlı Devrinde Doğu Anadolu'nun İdari Durumu", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (Samsun, 1986), s. 13-18; Orhan Kılıç, "Yurtluk-Ocaklık ve Hükümet Sancakları Üzerine Bazı Tespitler", *OTAM*, S.10, Ankara, 1999, s.119-137.

⁴⁸ Mehmet Ali Ünal, *XVI. Yüzyılda Harput Sancağı*, s.33-34.

⁴⁹ Maden-i Hümâyün Emaneti konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Fahrettin Tızlak, *Osmanlı Döneminde Keban-Ergani Yöresinde Madencilik (1775-1850)*, Ankara, 1997.

bağlanmış, idari bakımdan ise Diyarbakır Eyaleti'ne bağlılığını sürdürmüştür⁵⁰. Harput, 1845 yılında Diyarbakır'den ayrılarak, ayrı bir eyâlet haline getirilmiş ve Maden-i Hümâyün da Harput Eyâleti'ne bağlanmıştır⁵¹. 1867 yılında ismi değiştirilerek Ma'mûratü'l-Aziz Eyâleti olan Harput, tekrar Diyarbakır Eyâleti'ne bağlanarak bir sancak haline getirilmiştir. 1875 yılında ise yeniden Diyarbakır Eyâleti'nden ayrılarak müstakil bir mutasarrıflık haline getirilmiş⁵² ve 1879 yılında tekrar vilayet haline getirilerek mutasarrıf yerine valiler vasıtasıyla idare edilmeye başlanmıştır. Ma'mûratü'l-Aziz'in vilayet statüsü Cumhuriyet tarihine kadar değişmeden devam etmiş, ancak şehrin ismi önce El-aziz'e daha sonraları Elazığ'a dönüşmüştür⁵³.

3. HARPUR ŞER'İYYE SİCİLLERİ

Arşiv ve kütüphanelerimizde yer alan Harput şer'iyeye sicillerinin envanter numaraları ve ihtiva ettiği tarihler aşağıda gösterilmiştir. Bunlardan başka, mevcut kataloglarda yer almayan ve Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi'nde bulunan altı adet Harput şer'iyeye sicili daha tespit edilmiştir. Bu defterler söz konusu kütüphanede 38244-I, 38244-II, 38244-III, 38244-V ve 38244-VI demirbaş numarasında kayıtlıdır. Bu defterlerin önemli bir kısmı Yüksek Lisans tez çalışması olarak Latin alfabesine çevrilmiş ve değerlendirilmiştir⁵⁴. Ayrıca bunların tanıtımı ve fihristi konusunda da muhtelif çalışmalar yapılmıştır⁵⁵.

⁵⁰ Ahmet Aksın, *19. Yüzyılda Harput*, s.27.

⁵¹ Ahmet Aksın, *19. Yüzyılda Harput*, s.31.

⁵² Ahmet Aksın, *19. Yüzyılda Harput*, s.34-35.

⁵³ Ahmet Aksın, *19. Yüzyılda Harput*, s.75-76.

⁵⁴ Harput Şer'iyeye Sicilleri üzerine yapılan lisansüstü çalışmalar için bkz. Ahmet Halaçoğlu, *381 numaralı Harput "Mamuretü'l-'Aziz" Şer'iyeye sicili H. 1283-84 (M. 1866-68)*, (Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Ens., Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1986; Fahrettin Tızlak, *398 Numaralı M.1814/1815-1839 (H.1230-1255), Harput Şer'iyeye Sicili*, (Fırat Üniversitesi Sos. Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ, 1987; İbrahim Yılmazçelik, *392 numaralı Harput şer'iyeye sicili H. 1260-1264 (M. 1844-1848)*, (Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, 1987; Ahmet Aksın, *218 numaralı Harput şer'iyeye sicili H. 1249-1256 (M. 1833-1840)*, (Fırat Üniversitesi Sos. Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ, 1990; Bekir Koçlar, *362 numaralı Harput şer'iyeye sicili H. 1082-1083 (M. 1671-1673)*, (Fırat Üniversitesi Sos. Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ, 1990; Erdiñç Gülcü, *1691-1720 M. (1103-1133 H.) Tarih ve 391 Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili*, (Fırat Üniversitesi Sos. Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ, 1993; Celalettin Uzun, *H. 1048-1049 / M. 1638-1639 Tarihli Harput Şer'iyeye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme)*, (Fırat Üniversitesi Sos. Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ, 2011; Sevda Danık, *H. 1036-1037 /*

No	Hicri Tarih	Miladi Tarih
181	1040-1042	1630/1631-1632/1633
218	1249-1256	1833-1840
278	1076-1077	1665/1666-1666/1667
324	1064-1090	1653/1654-1679/1680
331	1094-1096	1682/1683-1684/1685
350	1073	1662/1663
362	1082-1083	1671-1673
368	1074-1075	1663-1664
381	1283-1284	1866/1868
382	1072-1073	1661/1662-1662/1663
383	1034-1035	1624/1625-1625/1626
384	1047-1066	1637/1638-1655/1656
385	1064-1066	1653/1654-1655/1656
386	1042-1043	1632/1633-1633/1634
387	1310-1327	1892/1893-1909/1910
388	1122-1124	1710/1711-1712/1713
389	1279-1280	1862/1863-1863/1864
390	1280-1281	1863/1864-1864/1865
391	1103-1133	1691-1720
392	1260-1264	1844-1848
393	1253-1256	1837/1838-1840/1841
394	1315-1337	1897/1898-1918/1919
395	1315-1318	1897/1898-1900/1901
396	1136-1138	1723/1724-1725/1726
397	1076-1077	1665/1666-1666/1667
398	1230-1255	1814/1815-1839

M. 1627 Tarihli Harput Şer'iyeye Sicili (Transkripsiyon ve Değerlendirme), (Fırat Üniversitesi Sos. Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ, 2013.

⁵⁵ Harput Şer'iyeye Sicilleri üzerine yapılan çalışmalar için bkz. M. Fahrettin Kırzioğlu, "Harput Mamuratü'l-Aziz Şer'iyeye Sicilleri", *Yeni Fırat Dergisi*, S.2, Ankara, 1966, s.11-14; Ahmet Halaçoğlu, "Şer'iyeye Sicillerinin Önemi ve 381 Numaralı Harput Şer'iyeye Sicili (H.1283-84, M.1866-68)'nin Tanıtımı", *Fırat Üniversitesi Dergisi*, C.1, S.1, Elazığ, 1987, s.33-48; Fahrettin Tızlak, "398 Numaralı Harput Şer'iyeye Sicilinin Özellikleri", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.2, Elazığ, 1998, s.199-203; Ahmet Aksın, "218 Numaralı Harput Şer'iyeye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.9, S.1, Elazığ, 1999, s.1-17; Mehmet Beşirli, "385 Numaralı Harput Şer'iyeye Sicilinin Tanıtımı ve Osmanlı Şehir Tarihi Açısından Önemi", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, S.10, Ankara, 1999, s.3-25; Celalettin Uzun, "1638-1639 (H.1048-1049) Tarihli Harput Şer'iyeye Sicilinin Tanıtımı ve Fihristi", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(1), Elazığ, 2013, s.255-290.

4. 1627 TARİHLİ HARPUR ŞER'İYYE SİCİLİ

İncelememize konu olan Harput Şer'iyeye Sicili Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi'nde bulunmakta olup, 38244-III demirbaş numarasında muhafaza edilmektedir. Bu defter H. 1036-1037 / M. 1627 yılına aittir ve toplam 201 sayfadır. Sicilin başından sayfa 134'e kadar olan ve *sicil-i mahfûz* denilen kısımda alım-satım, borç, rehin, hibe, vekâlet, vasi tayini, mehir, miras, yaralama, hırsızlık ve hakaret gibi konulara ait belgeler yer almaktadır. 134. sayfadan 201. sayfaya kadar olan ve *sicil-i mahfûz defterlû* denilen kısımda ise ferman, mektup, berat ve tezkire gibi belgelerin suretleri kaydedilmiştir.

Defterde yer alan toplam belge sayısı 665'tir. Ancak bu belgelerden iki tanesi (s.23/b.5, s.57/b.5) yarım bırakıldığından geçerli belge sayısı 663'tür. Defterdeki sayfa numaraları sonradan verilmiş olup, orijinal değildir. Defterin kapsadığı tarihin yazıldığı ilk sayfa numaralandırılmamıştır. Bu nedenle 1. sayfa ikinci varakta yer almaktadır.

Defterdeki belgelere verilen numaralara bağlı kalınarak, kolaylık sağlamak amacıyla her belgeye tarafımızdan ayrı ayrı numara verilmiştir. Bu numaralar her sayfada birden başlamaktadır (mesela s.26/b.1, s.26/b.2, s.27/b.1 gibi).

Sicilin ihtiva ettiği tarihte Osmanlı Devleti'ni uğraştıran iki mühim olay meydana gelmiştir. Bunlardan biri Sultan Osman'ın yeniçeriler tarafından katledilmesini hazmedemeyerek yeniçeri katliamına başlayan Abaza Mehmed Paşa isyanı, diğeri ise Bekir Subaşı'nın isyanı neticesinde Bağdad'ın kaybedilmesi olayıdır⁵⁶.

Abaza Mehmet Paşa isyanı Ekim 1624'de bastırılmış ise de Abaza 1627 yılında yeniden isyan etmiştir. Bağdad'ın kaybedilmesi ise; Bağdad'da büyük nüfuz sahibi olan Bekir Subaşı ile Bağdad Beylerbeyi Yusuf Paşa arasındaki mücadele neticesinde gerçekleşmiştir.

Osmanlı Devleti'nde sefere giden ordunun ihtiyaçları ordunun geçtiği yer halkından karşılanmaktaydı. Bu doğrultuda yol güzergahındaki

⁵⁶ Bu dönemde meydana gelen olaylar ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Mustafa Naima Efendi, *Tarih-i Na'ima (Ravzatü'l-Hüseyn Fî Hulâsati Ahbâri'l-Hâfikayn)*, C.II, (Haz. Mehmet İpşirli), Ankara, 2007; Kâtib Çelebi, *Fezleke Tahsil ve Metin I-III*, (Haz. Zeynep Aycibin), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniv. Sos. Bil. Ens. Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2007; Solak-zâde Mehmed Hemdemi Çelebi, *Solak-zâde Tarihi*, C.II, (Haz. Vahid Çabuk), Ankara, 1989; Peçevi İbrahim Efendi, *Peçevi Tarihi II*, (Haz. Bekir Sıtkı Baykal), Ankara, 1992; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C.III K.I, Ankara, 1995.

kadınlara ferman ve mektuplar gönderilmekteydi. İncelemiş olduğumuz sicilin ihtiva ettiği tarihte Veziriazam Halil Paşa bir taraftan Bağdad üzerine sefer hazırlıkları yaparken diğer taraftan da Abaza Mehmed Paşa ile mücadele etmiştir. Bu nedenle sicilde, Harput kadısına gönderilen çok sayıda emir bulunmaktadır. Bu emirler daha çok yeniçerilerin bir an önce sefere katılmalarının sağlanması, ordunun zahire, yük hayvanı ve akçe ihtiyacının temini ve Acem diyarından gelen elçinin sağ ve salim bir şekilde ordu-yı hümayuna götürülmesi ile ilgilidir.

Sicildeki belgelerin büyük çoğunluğu sosyal ve iktisadi hayatla ilgilidir. Sosyal hayatla ilgili belgeler borç alış-verişi, alacağın veya borcun tescili, miras taksimi, mal davası, vasi, vekil tayini, mehir, hibe, yol ve su yolu davaları, hırsızlık, yaralama, cinayet ve hakaret konularından oluşmaktadır. İktisadi nitelikli belgeler ise vergi, verginin toplanması ve teslimi, haksız yere vergi istenildiği iddiası, nüzül ve sürsatın teslimi, gılal mahsûlünün miri anbara teslimi, ev veya bağ satış sözleşmeleri ile şüf'a hakkı konularından oluşmaktadır.

İdari nitelikli belgeler; tımar, zeamet veya arpalık tevcihi, dizdarlık vazifesine tayin, kethüda yeri tayini ve yasakçılık vazifesine tayin konularını ihtiva etmektedir.

Menzillerle ilgili belgeler ise menzil hayvanlarının tedarik edilmesi ve sürsat zahiresinin istenilen menzillere gönderilmesi ile ilgilidir.

Vakıflar konusunda az sayıda belge vardır. Bunlar vakıf davaları ve bir mescidin vakıf akçesinin kullanılması hususundadır. Fetva ile ilgili belgeler ise; keşişlerden cizye alınıp alınamayacağı, bir miras davası ve bir vakıf evinin kirası meselesini ihtiva etmektedir.

Belgelerin konularına göre yüzdeler oranı ise şu şekildedir:

Konular	Belge Adedi	Oranı (%)
İdari atamalarla ilgili belgeler	32	4,83
Menzillerle ilgili belgeler	4	0,60
Vergi ve vergi ödemeleri ile ilgili belgeler	131	19,76
Alım-satım ve kirayla ilgili belgeler	118	17,80
Narh	2	0,30
Alacak-verecek, borç, veraset, miras, mal, emanet ve yapılan sulh akidleri ile ilgili belgeler	193	29,11
Vasi, vekil tayini, nafaka, evlenme, boşanma, mehir, kefalet, hibe ve tereke ile ilgili belgeler	55	8,30

Arazi, su yolu vb. anlaşmazlıklarla ilgili belgeler	8	1,21
Hırsızlık, haneye tecavüz/kişiyte tecavüz veya kasdı veya sù-i hâl ikrarıyla ilgili belgeler	12	1,81
Diyet, olay ve ölüm keşifleriyle ilgili belgeler	12	1,81
Gasb, yaralama, sözlü saldırı, iftira ile ilgili belgeler	14	2,11
Askeri ikmal, zahire, iaşe vb. belgeler	10	1,51
Esirler, vefat eden askerlerin mallarının teslimi, askerin maaşı ve görev sorumluluklarıyla ilgili belgeler	6	0,90
Vakıf ve fetvâ ile ilgili belgeler	6	0,90
Diğer konular	60	9,05
Genel Toplam	663	100

5. 1627 TARİHLİ HARPUT ŞER'İYYE SİCİLİNDE YER ALAN BELGELERİN FİHRİSTİ

(s.1/b.1): Bir borcun tesciline dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.1/b.2): Ozan Nahiyesi'nde bulunan bir bağın satışına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.2/b.1): Bir alacağın tahsil edildiğine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.2/b.2): Poğık adlı zimminin, kardeşi Kasrik'le ortak olan nisf malından, Kasrik'in borçlarını ödemesi karşılığında tamamen feragat ettiğine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.3/b.1): Zeyneb adlı bir kadının, vefat eden el-Hâc İbrahim'den alacağı olan on kuruşunu İbrahim'in kardeşinden aldığına dair Evâsıt-ı Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.3/b.2): Abdurrahman Ağa'nın, Pelte Köyü'nde bulunan bir kıta tapulu tarlası için hüccet talep ettiğine dair Evâsıt-ı Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.3/b.3): Bir alacağın alındığının tesciline dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.3/b.4): Bir borç tesciline dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.4/b.1): Başkasına satılan bir bağın, şüf'a hakkına sahip olan biri tarafından geri alındığına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.4/b.2): Hadice adlı bir kadının, mallarını eşi Abdulkadir Halife'ye hibe ettiğine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.5/b.1): Musa Herdi Tekyesi'nin şeyhi olan Şeyh Hâcî'dan köy ahalisinin haraç talep etmesi ile ilgili Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.5/b.2): Murtazâ Beşe ile Piri bin Tanrıverdi arasında alacak-verecek davasının kalmadığına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.5/b.3): Bir borcun ödendiğine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.5/b.4): Bir borcun ödenme zamanıyla ilgili anlaşmazlığa dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.6/b.1): Bir bağ anlaşmazlığına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.6/b.2): Cami'-i Kebir Mahallesi'nde bulunan bir kış evinin satışına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.6/b.3): Karşılıklı mal satışı ile ilgili Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.7/b.1): Bir teğek bağının satışı ile ilgili Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.7/b.2): Satılan bir bağ ve bir çiftlik toprağının öşrü ile ilgili Evâsıt-ı Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.7/b.3): Murad'ın, kardeşleri Mosah ve Anderyas ile ortak oldukları mallarından kendisine ait olan hissesini ve borçlarını oğlu Mardik'e hibe ettiğine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.7/b.4): Rahiye Hatun'un vefat eden eşinin oğlundan mehr-i mü'accel, mehr-i mu'accel ve sümün hissesi karşılığını aldığına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.8/b.1): Fatıma Hatun'un vefat eden eşinin kardeşi Ali'den mehr-i mü'accel, mehr-i mu'accel ve sümün hissesi karşılığını aldığına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.8/b.2): Vefat eden Nebi'nin küçük kızı Ayşe için nafaka alınmasına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.8/b.3): Ali adlı birinin yetim Rabi'a'ya nafakasız olarak bakmak istediğine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.8/b.4): Müridi köyünden Pir Ahmed ve Mahmud adlı Kürdlerin durum ve ahvallerinin araştırılmasına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.9/b.1): Bir çiftlik toprağının satışına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.9/b.2): Seydi Ali Ağa'nın eşinden aldığı borcunu ödediğine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.9/b.3): Bir borcun ödendiğine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.9/b.4): Süsrü'de bulunan bir kıt'a kavak bahçesinin satışı ile ilgili Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.10/b.1): Bir borcun ödendiğine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.10/b.2): Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde bulunan bir evin satışına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.10/b.3): Bir dükkanın üç hissesinden bir hissesinin satıldığına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.10/b.4): Bir ev satışı ve şüf'a tutulmasına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.10/b.5): Bir borcun ödendiğine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.11/b.1): Süsrü'de bulunan bir bağın ve tarlaların tasarruf hakkı konusundaki anlaşmazlığa dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.11/b.2): Sara Hatun Mahallesi'nde bulunan bir damın satışına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.11/b.3): Bir teğek bağının satışına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.12/b.1): Hacı Musa'nın bir evini oğluna emanet vermesi ile ilgili Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.12/b.2): Seydi Hasan'ın, kendisine bakması ve öldüğünde cenazesini kaldırması karşılığında, Ahi Musa Mahallesi'ndeki evlerini, içindekilerle birlikte Halil'e hibe ettiğine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.13/b.1): Yetim kalan çocuklara amcaları Pir Ahmed'in vasi tayin edildiğine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.13/b.2): Fatıma Hatun ve kızları Râhiye ve Râbi'a'ya babalarından intikâl eden evlerin yine babalarının borcuna harcanması için Pir Ahmed'i vekil eylediklerine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.13/b.3): Vefat eden Hâcî Bayram'ın eşi ve çocuklarının Hâcî Bayram'ın borçlarını ödemek için Huriye Hatun Mahallesi'nde bulunan evlerini açık artırma yolu ile Veli bin Abbas'a sattıklarına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.14/b.1): Vefat eden amcasının tarlaları yüzünden Haydar ile Mansûr Ağa arasında çıkan anlaşmazlık ve bu anlaşmazlığın halline dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.14/b.2): Mülkan Hatun'un kaybolan kardeşlerinin topraklarını amcaları Lacey'in tasarruf etmesine engel olmak için davacı olmasına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.14/b.3): Bir alacağın tahsiline dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.14/b.4): Bir borcun ödenmesi ve rehinlerin teslim edilmesine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.14/b.5): Zağfirani'de bulunan bir bağın satışı ile ilgili Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.15/b.1): Bir alacağın tahsiline dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.15/b.2): Borç tesciline dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.15/b.3): Sanuk Köyü'nde ikamet eden bazı zımmiler arasındaki bir zemin yeri meselesine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.15/b.4): Meryem adına Ramazan Beşe'nin vekâletiyle ve Boğık'ın talebi üzerine anlaşma yapılmasına izin verildiğine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.15/b.5): Bir yaralama iddiasına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.15/b.6): Bir borcun ödendiğine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.16/b.1): Vefat eden validelerinden kalan malların çocukların vasileri tarafından teslim alınmasına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.16/b.2): Pervane Ağa Mescidi'nin eski ve yeni mütevellisi arasındaki alacak-vereceğe dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.16/b.3): Danişmendler Nahiyesi'nde bulunan bir bağ satışı ile ilgili Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.17/b.1): Mürüdi Nahiyesi'nde bulunan bir bağ ile ilgili anlaşmazlığa dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.17/b.2): Bir yaralama olayı ile ilgili Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.17/b.3): Bir merkeb satışı ile ilgili Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.18/b.1): Hasan ile yanında beslediği Azak'ın mallarını karıştırması ve sonra tekrar mal paylaşımı yapmalarına dair Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.18/b.2): Uluabad Nahiyesi'ndeki Kemhahüseyin Mezrası'nın üçte bir hissesinin satışına dair Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.18/b.3): Malican veled-i Hoca İvaz adlı zımminin mallarını oğlu Şah Emir'e hibe etmesine dair Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.19/b.1): Hızır Çelebi'nin terekesinin teslim edilmesi ile ilgili Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.19/b.2): Masrub veled-i Serican ve oğlu İgob'un Vertetil'de bulunan bağları, evleri, bir kıt'a bostan yeri ile çiftliklerinin satışına dair Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.19/b.3): Küfür ve yaralama olayı ile ilgili Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.19/b.4): Kiğivenk'de bulunan bir kıt'a teğek bağı ile ilgili anlaşmazlığa dair Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.20/b.1): Huriye Hatun Mahallesi'nde bulunan bir miktar boş yerin satışına dair Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.20/b.2): Emir Hüseyin Ağa'nın oğullarına verdiği sermaye ile ilgili Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.20/b.3): Hüseyin'de bulunan bir virane yerin satışına dair Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.20/b.4): Sanuk'da bulunan ve Sultan Pınarı denilen pınar suyunun paylaşımı ile ilgili Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.21/b.1): Sefer bin Mehmed Beşe'nin bağının içinden geçen ve Dirnek Gölü denilen çeşmenin yolunun açılması ile ilgili Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.21/b.2): Safiye Hatun'un Şakire adlı cariyesini malından azad ettiğine dair Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.21/b.3): Yetim kalan Râbi'a ve Ayşe'ye amcalarının vasi tayin edildiğine dair Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.21/b.4): Miras kalan bir dükkanın açık artırma usulü satışına ve mirasın paylaşımına dair Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.22/b.1): Norşun Köyü'nde bulunan bir kıt'a tarlanın satışı ile ilgili Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.22/b.2): Bir miras paylaşımına dair Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.22/b.3): Vefat eden Saru bin Şeyh Ali'den kalan boş zemin yeri için tapu temessük alınması ve mahkemeden hüccet talep edilmesine dair Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.23/b.1): Bir kıt'a tarlanın satışı ile ilgili Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.23/b.2): Huriye Hatun Mahallesi'nde bulunan bir evin satışı ile ilgili Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.23/b.3): Zeliha bint-i Şeyh Bali adlı hatunun babasından intikal eden evlerini satıp, eşinin borcunu vermek için Ömer bin Mehmed'i vekil eylediğine dair düzenlenen Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.23/b.4): Zeliha Hatun'un Meydan Mahallesi'nde bulunan evlerinin satışı ile ilgili Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.23/b.5): Yarım bırakılmış bir kayıt.

(s.24/b.1): Kubad bin Musa ile Hüseyin bin Hacı'nın mallarını birbirine karıştırarak ortak olduklarına dair düzenlenen Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.24/b.2): Dilenci veled-i Cafer adlı zımminin mallarını oğlu ve kızına hibe etmesine dair Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.24/b.3): Vefat eden Musa'nın borçlarının ödenmesi için, Ebu Tahir Mahallesi'nde bulunan evlerinin açık artırma usulü satışı çıkarıldığına dair Evâsıt-ı Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.25/b.1): Bir borç tesciline dair Evâsıt-ı Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.25/b.2): İrtimnik Köyü'nde bulunan dört evin satışı ile ilgili Evâsıt-ı Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.25/b.3): Hakaret ve yaralama olayı ile ilgili Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.26/b.1): Râhiye bint-i Murad adlı hatunun, vefat eden eşinin oğlundan mehr-i mü'eccel ve sümün hissesi karşılığını almasına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.26/b.2): Salahane Mahallesi'nde bulunan iki evin satışı ile ilgili Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.27/b.1): Meryem bint-i Barıncı'nın bir kıt'a bostan yerinin satışı için kayınbabası Hacük'ü vekil eylediğine dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.27/b.2): Küçük el-Hâc Mustafa Beşe'nin Perçenç'de bulunan iki kıt'a tarlasını Meryem bint-i Barıncı'ya sattığına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.27/b.3): Meryem bint-i Barıncı'nın Kesrik Köyü'nde bulunan bahçesini Küçük el-Hâc Mustafa Beşe'ye sattığına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.28/b.1): el-Hâc Süleyman Beşe'nin Sürsürü akarında bulunan kavak bahçesindeki kavaklarına Malaz'la yarı yarıya ortak olduklarına dair düzenlenen Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.28/b.2): Merkerib adlı zımminin on beş seneden fazladır boş kalan bir toprağın tapusunu almasına ve mahkemeden hüccet talebine dair Evâsıt-ı Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.28/b.3): Tunemiz bint-i Vartenik adlı hatunun, vefat eden eşinden kalan mehr-i mü'accel, mehr-i mu'accel, sümün hissesi ve nafakasından vazgeçip, karşılığında, eşinin kardeşinden, oğlu Hokas'ı aldığına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.29/b.1): Şefri Nahiyesi'nde bulunan bir bağın satışı ile ilgili Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.29/b.2): Bir kıt'a tarlanın satışı ile ilgili Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.29/b.3): Ak Çıkan adlı dağın kendi meraları olduğunu söyleyen bazı kimselerle orada bağı olan Veli bin Kanber arasındaki anlaşmazlığa dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.30/b.1): Horik Köyü'nde bulunan ve ziraat olunan bir miktar toprağın tasarruf hakkı ile ilgili Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.30/b.2): Bir teğek bağının satışı ile ilgili Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.30/b.3): Mehibe adlı hatunun durum ve ahvaline dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.30/b.4): Müridi Nahiyesi'nde bulunan bir bağın satışına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.31/b.1): Mehibe adlı hatunun kötü biri olduğu iddiasına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.31/b.2): Bir pınar suyunun kullanımı ile ilgili hüccet kaydı.

(s.31/b.3): Şefri Nahiyesi'nde bulunan bir miktar bağın satışı ile ilgili Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.31/b.4): Derin Derede bulunan bir bağın satışı ile ilgili Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.32/b.1): Ebu Tahir Mahallesi'nde bulunan evlerin satışı ile ilgili Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.32/b.2): Vasi tayini ile ilgili Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.32/b.3): Ahmed'in yetimlerinin evlerinin bir kısmını Dellâl Murad'ın kendi evine katması ve sulh bedelini ödemesine dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.33/b.1): Bağdat seferinde vefat eden İbrahim Beşe'nin kardeşi Murtazâ Beşe ile Osman Çelebi arasındaki mal davası ile ilgili Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.33/b.2): Bir baş katırın satışı ile ilgili Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.34/b.1): Vefat eden Mehmed'in eşleri Elif ve Mahire'ye mehr-i mü'eccel, mehr-i mu'accel ve sümün hisselerinin ödendiğine dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.34/b.2): Vasi tayinine dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.34/b.3): Kiğıvenk Köyü'nde öldürülen Naftik'in oğlu, eşi ve kardeşlerinin Naftik'i katleden kişinin Arkik veled-i Tevce olduğunu söylemeleri ve köy sakinleri ile hiçbir davalarının olmadığına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.34/b.4): Veli bin Kanber'in, Mıgı Köyü'nde bulunan bağ ve söğüdlüğünü tasarruf etmesine Seyyid Mahmud'un mani olması, Seyyid Mahmud'un ise zikr olunan yerlerin kendi merası olduğu iddiasına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.34/b.5): Bostan Deresi'nde Veli ile Nazır'ın ortak kavak dikim yerlerinin olduğuna dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.35/b.1): Bir bağ satışı ile ilgili Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.35/b.2): Bir bağın tasarrufu ile ilgili anlaşmazlığın araştırılmasına dair Harput kadısı ve mütesellimine hitaben gönderilen Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.35/b.3): Kiğıvenk Köyü'nde öldürülen Naftik'in oğlu, eşi ve kardeşlerinin Naftik'i katleden kişinin Arkik veled-i Tevce olduğunu söylemeleri ve köy sakinleri ile davalarının olmadığına dair düzenlenen Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.35/b.4): Arkik'in Osman'dan dört kile buğday dava etmesi ve Osman'ın yeminle inkâr etmesine dair Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.36/b.1): Kırk dört hokka beksimaddan iki yüz dirhem beksimadın noksan olduğunun tesciline dair düzenlenen Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.36/b.2): Harput'da pişirilen miri beksimad üzerine mübaşir olan Mustafa Beşe'nin talebiyle, iki bin kantar beksimadın pişirilip, kırk dört hokkadan bir buçuk hokka beksimad teslim alınmasına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.36/b.3): Bir bahçenin satışı ve şuf'a tutulmasına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.36/b.4): Kavak bahçesindeki bir miktar kavak için Küçük Ağa ile Boğık veled-i Mardik arasında ortaklık kurulduğuna dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.36/b.5): Sürsürü Köyü'nde bulunan bir teğek bağının tasarrufu hususundaki anlaşmazlığa dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.37/b.1): Bir tosuna karşılık, bir inek ve bir buzağı istenilmesi hususundaki anlaşmazlığa dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.37/b.2): Hacı Hasan'ın bir inekden başka buzağısı olmadığına dair düzenlenen Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.37/b.3): Sekiz riyâl kuruşa bir öküz satın alındığının tesciline dair düzenlenen Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.37/b.4): Vasi tayinine dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.37/b.5): Yetim Ayşe ve Râbi'a'ya babalarından kalan bağ, bahçe ve evlerin açık arttırma yolu ile satılmasına dair düzenlenen Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.38/b.1): Yetim kalan Ayşe ve Râbi'a'nın vasileri Şeyhican Çelebi'nin Ayşe'ye altı, Râbi'a'ya dokuz riyâl kuruş vereceği olduğunun tesciline dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.38/b.2): Ergani'nin Karadeynek Köyü'nde iki at ve iki öküzün çalınması ile ilgili Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.38/b.3): Yetim Ayşe ve Râbi'a'ya babalarından kalan bağ, bahçe ve evlerin satılmasına dair düzenlenen Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.39/b.1): Kiğivenk zımmilerinden olup, öldürülen Naftik adlı zımminin katilinin Zülfî Bey'in yanında saklandığı iddiasına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.39/b.2): Cemşid Hamamı'nın bir seneliğine el-Hâc Seyyid Ebubekir'e iki yüz riyâl kuruşa kiralandığına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.40/b.1): Mustafa Beşe'nin babasına satılan evler üzerinde, sonradan evleri satan üç kardeşden biri olan Abdi Beşe'nin evleri sattığını inkar ederek davacı olmasına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.40/b.2): Hırhik Köyü'nden Hacuk ile kardeşi Kirakos arasında mal taksimindeki anlaşmazlığın halline dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.40/b.3): Arapgir'de bulunan ve Çolak Bağı denilen bağın satışına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.41/b.1): Kiğivenk zımmilerinden olup öldürülen Naftik'in eşi ve oğlunun Naftik'in katilinin kardeşinden dem ve diyet bedeli olarak yirmi bir bin akçe almasına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.41/b.2): Ebu Tahir Mahallesi'nde bulunan harabe ev yerininin satışına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.41/b.3): Bir virane yerin satışı ve şüf'a tutulmasına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.42/b.1): Şintil Köyü'nde bulunan bir kıt'a tarlanın satışına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.42/b.2): Besek veled-i Kemal'in Ali Çelebi'ye olan borcunu ödediğine dair düzenlenen Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.42/b.3): Kamer adlı hatunun vefat eden eşinden aldığı mehr-i mu'accel, mehr-i mü'eccel ve sümün hissesi karşılığında Hoca Mahallesi'nde bulunan evin kendi hissesine düşen kısmını Yunus'a hibe etmesi ile ilgili aralarında anlaşmazlık çıkmasına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.42/b.4): Ali bin Satılmış ile kardeşi Bali arasındaki mal paylaşımına dair düzenlenen Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.43/b.1): Borç tesciline dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.43/b.2): Bir kıt'a armut tarlasının satışına dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.43/b.3): Babacan adlı zımminin Kulcan adlı zımkiye küfür ettiğine dair Evâhir-i Şa‘bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.43/b.4): Sinabud Mahallesi’nde bulunan bir bâb evin satışına dair Evâhir-i Şa‘bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.43/b.5): Kirakos’un İbrahim Beşe’nin oğlu Mehmed’i sebepsiz yere dövdüğüne dair düzenlenen Evâhir-i Şa‘bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.43/b.6): Habusı Köyü’nde bulunan iki kıt’a tarlanın satışına dair Evâhir-i Şa‘bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.44/b.1): Ebutahir Mahallesi’nde bulunan iki bâb evin satışına dair Evâhir-i Şa‘bân 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.44/b.2): Bir borcun ödendiğine dair Gurre-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.44/b.3): Tufan Koca’nın Pekinik Nahiyesi’nde bulunan bağını torunu Hasan’a hibe ettiğine dair düzenlenen Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.44/b.4): Harput esnaflarından ordu-yı hümayun için on altı bin altı yüz sağ akçenin tahsil edilmesi ile ilgili Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.45/b.1): Depecük Köyü’nde bulunan bir kıt’a tarla ile üç rub‘ toprağın satışına dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.45/b.2): Melik Nahiyesi’nde bulunan bir bağın satışına dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.45/b.3): Bal satışına dair düzenlenen Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.45/b.4): Ali Çelebi’nin el-Hâc Seydi’den aldığı yağ ve bala dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.46/b.1): Mahmud’un Monlâ Osman’dan iki batman üzüm dava etmesine dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.46/b.2): Huriye Hatun Mahallesi’nde bulunan bir bâb evin satışına dair Evâ’il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.46/b.3): Arslaniye Medresesi tâlib-i ulûm taifesinin, Mansûriye Zâviyesi’ne mütevellî olan el-Hâc es-Seyyid Ebubekir Efendi’den altı ay için günlük dört şâhiye ekmek aldıklarına dair Evâ’il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.47/b.1): Çeltiker Nahiyesi'nde bulunan bir bağın bir seneliğine kiraya verilmesine dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.47/b.2): Küçük Ağa'nın Iğiki Köyü'ne giden suyu keserek kendi değirmenine alması ile ilgili Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.47/b.3): Kürd Küçük Ağa'nın, Mahmud Beşe'nin kendisine hırsız dediğini mahkemede tescil ettirmesine dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.47/b.4): Osman Çelebi'nin Bağdad seferinde vefat eden Mehmed Bey'den alacağına dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.48/b.1): Hanbek adlı kadının Şefri Nahiyesi'nde bulunan nısf bağını, ölünceye dek kendisini beslemesi şartıyla İvanis Keşiş'e hibe etmesi ve Keşiş'in başka diyara giderek Hanbek'e bakmaması ile ilgili Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.48/b.2): Hasan Çelebi'nin, Kirkor Keşiş'den elli riyâl kuruş alacağını aldığına dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.49/b.1): Bezirhanede vefat eden Bari Çavuşzade'nin oğlu Mevlüd'ün babasının bir mikdar eşyasının Osman Çelebi'nin yanında kaldığı iddiasına dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.49/b.2): Pekinik Nahiyesi'nde bulunan bir bağın satışına dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.49/b.3): Kapucubaşı Mehmed Ağa'nın, Hasan Bey anbarından dört yüz Harput kilesi terekeyi alarak Diyarbekir'e miri anbara teslim ettiğine dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.50/b.1): Ali bin Hamza'nın, Murtazâ Çelebi'yi kendine vekil eylediğine dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.50/b.2): Kiğivenk Köyü'nde bulunan evler ile üç öküz ve iki kıt'a tarlanın satışına dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.50/b.3): Kiğivenk Köyü'nde bulunan evler ile üç öküzün satışına dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.50/b.4): Malkik adlı zımminin borcuna karşılık mallarının rehin edildiği ve Mustafa Çelebi'nin devr-i vekil olarak Malkik'in mallarını satın borcunu ödediğine dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.51/b.1): Tadım Köyü'nde bulunan bir bâb değirmeni Keşiş veled-i Sahik ile Davud'un ortaklaşa kullandıklarına ve buradaki bir bahçenin yarısının Keşiş'e diğer yarısının Davud'a ait olduğunun tesciline dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.51/b.2): Arslaniye Mescidi cemaatinin, Seydi bin Ahmed'in hissedarı olduğu bağ ve toprakların vergisi olarak her sene Seydi'den bir esedi kuruş aldığına dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.51/b.3): Küçük'ün, Bedik'e bir kazgan ve bir taş emanet verdiğini iddia etmesi, Bedik'in ise bu malları Küçük'den satın aldığı beyanına dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.52/b.1): Sanuk Köyü'nde bulunan bir kısım evin hissesine dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.52/b.2): Çeltiker'de bulunan bir teğek bağının satılması ve şüf'a tutulmasına dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.52/b.3): Tabakhanede bulunan ve Şamil oğlu dükkanı denilen dükkanın satışına dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.52/b.4): Mehmed bin Ahmed'in Sara Hatun Mahallesi'nde bulunan evlerini, torunu Musa'ya hibe ettiğine dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.52/b.5): Cib Köyü'nde bulunan iki kıt'a tarlanın tasarrufu ile ilgili anlaşmazlığa dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.53/b.1): Fatıma adlı hatunun Şüşnaz Nahiyesi'nde olan bağdan kendi hissesini almak için Nebi'yi vekil eylediğine dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.53/b.2): Vefat eden Seydi'den kalan ve Hamza'nın tasarruf ettiği bağ hususunda Seydi'nin oğlu ve eşinin hisse talep etmesine dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.54/b.1): Vefat eden Monlâ Seydi Ahmed'in alacağı olan üç yüz kuruşun alındığı ve rehin alınan bağın teslim edildiğine dair Evâ'sıt-ı Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.54/b.2): Bir borcun ödendiğine dair Evâ'sıt-ı Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.55/b.1): Pekinik Nahiyesi'nde bulunan bazı bağların satışı ile ilgili Evâ'sıt-ı Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.55/b.2): Emanetlerin geri alındığına dair Evâsıt-ı Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.55/b.3): Bir borcun ödendiğine dair Evâsıt-ı Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.55/b.4): Huh Köyü'nde bulunan altı kıt'a tarlanın satıldığına tesciline dair Evâsıt-ı Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.56/b.1): Satılan bir bağ üzerinde eski sahibinin hak telep etmesine dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.56/b.2): Vefat eden eşinin kardeşi oğlundan, Hint adlı hatunun mehr-i mü'eccel, mehr-i mu'accel ve sümün hissesi karşılığında, bir bâb dam aldığına dair Evâsıt-ı Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.57/b.1): Latif'in, Osman Efendi'ye dört riyal kuruş verdiğini iddia etmesine dair düzenlenen Evâsıt-ı Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.57/b.2): Kiğivenk Köyü'nde bulunan yarım çiftlik toprağının tasarrufu ile ilgili Evâsıt-ı Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.57/b.3): Pancarlık Nahiyesi'nde bulunan bir kıt'a bağın satışı ile ilgili Evâsıt-ı Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.57/b.4): Haraç için alınan iki kuruşun tesciline dair Evâsıt-ı Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.57/b.5): Belge yarım bırakılmış ve s.58/b.2'de baştan başlanarak yeniden yazılmıştır.

(s.58/b.1): Demirci Arduc ile kardeşi Babakulı arasındaki mal paylaşımına dair Evâsıt-ı Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.58/b.2): Peygamber Mescidi'nde imamet ve alınan hıntaya dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.58/b.3): Şehroz Mahallesi zımmilerinin saliyanelerinin nefer başına verilmesi ile ilgili Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.58/b.4): Ahmed bin Budak'ın, İbrahim bin Beyazıd'a kendisine yedi gün çift sürmesi için iki buçuk riyâl kuruş verdiğine dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.59/b.1): Mornik Köyü'nde bulunan bir kıt'a teğek bağının satışı ile ilgili Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.59/b.2): Pelte Köyü'nde bulunan bazı tarlaların tasarrufu ile ilgili anlaşmazlığa dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.59/b.3): Vasi tayinine dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.59/b.4): Nafaka ve kisve için Meydan Mahallesi'nde bulunan evlerin satışına dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.60/b.1): Meydan Mahallesi'nde bulunan evlerin satışı ile ilgili Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.60/b.2): Ayşe Hatun'un Sün Köyü'nde bulunan bir tarla üzerinde hak talep etmeyeceğine dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.60/b.3): Sinabud Mahallesi'nde bulunan bir kış evi ve harabe hazine yerinin satışına dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.60/b.4): Borç tesciline dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.60/b.5): Vefat eden Kapucu Mehmed'in bir bâb değirmenini Reşo bin Cafer'in fazladan tasarruf ettiğine dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.61/b.1): Davud veled-i Arunik ile Sefer Beşe arasında bir bab ev yeri ile iki bab pınar hissesi hususundaki anlaşmazlığa dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.61/b.2): Miras paylaşımına dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.61/b.3): Bir alacağın tahsiline dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.61/b.4): İsmihan Hatun'un kocasının bazı eşyalarını çalarak kaçması ile ilgili Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.62/b.1): Bir mal anlaşmazlığı ile ilgili Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.62/b.2): Bir alacağın tahsiline dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.62/b.3): Nasuh Beşe'nin kaybolan on beş davarı ile ilgili Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.63/b.1): Bir miras paylaşımına dair düzenlenen Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.63/b.2): Attar esnafına gelen tekalif-i örfiyenin el-Hac Hüdavirdi'den alınmamasıyla ilgili Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.64/b.1): Vekil tayinine dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.64/b.2): Bir mal davasına dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.64/b.3): Emrun adlı zımminin Şehroz Mahallesi'nde iki bâb evi olduğunun tesciline dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.64/b.4): Bir borç tesciline dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.64/b.5): Perver adlı hatun hakkında mahallelinin şikayetine dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.65/b.1): Şehroz Mahallesi'nde bulunan iki bâb evin satışı ile ilgili Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.65/b.2): Vasi tayinine dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.65/b.3): Vefat eden Ali'nin çocuklarına kendi mallarından nafaka ve kisve verilmesine dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.65/b.4): Vasi değişikliğine dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.66/b.1): Ahmed'in vasisi olan Hasan Çelebi'nin, Ahmed'in eski vasisi olan Ali Beşe'den Ahmed'in otuz bir kuruşunu aldığına dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.66/b.2): Davar pazarında bulunan bir bezirhanenin satışı ile ilgili Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.66/b.3): Ohman veled-i Asuzder ile kardeşi oğlu Muradcan veled-i Bahak'ın mallarını birbirine karıştırmaları ile ilgili Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.66/b.4): Bir kıt'a teğek bağının satışı ile ilgili Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.67/b.1): Şehroz Mahallesi'nde bulunan bir bâb eyvan ile bir ahırın tasarrufu hususundaki anlaşmazlığa dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.67/b.2): Kadim-i Kutlu adlı hatunun, vefat eden kızı Safiyye'den eşi Hızır'a kalan mallardan kendisine ait olan hissesini aldığına dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.67/b.3): Kadim-i Kutlu adlı hatunun vefat eden kızı Safiyye'den intikâl eden südüs hissesini Hızır'dan aldığına tesciline dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.67/b.4): Iğiki Köyü'nde bulunan bir bâb evin satışına dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.67/b.5): Şefri Nahiyesi'nde bulunan bazı bağlarla ilgili bir anlaşmazlığa dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.68/b.1): Harput Emni Hasan Bey'in saliyane olunan üç bin kuruşun alınmasına muhalefet etmesi ve kalede hapis edilmesine dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.68/b.2): Müridi Köyü'nde bulunan bir kavak bahçesinin satışına dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.68/b.3): Mustafa ile Ali arasındaki mal alış-verişi ve rehin konusundaki anlaşmazlığa dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.68/b.4): Perçenç Köyü'nde bulunan bir bâb değirmen ile tarlanın el-Hâc Haydar' a satışının tesciline dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.69/b.1): Ebuzer bin Ahmed ile Hâcî Bey arasındaki mal değişimi ve mal satışına dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.69/b.2): Çeltiker'de bulunan iki kıt'a teğek bağının satışına dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.69/b.3): Bir alacağın tahsiline dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.70/b.1): Bir borcun tesciline dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.70/b.2): Usta Bali'nin vefat eden oğlu Mehmed'in ölümüyle ilgili köy sakinleriyle davası olmadığına tesciline dair Evâ'sıt-ı Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.70/b.3): Çeltiker'de bulunan bir bir kıt'a teğek bağının satışına dair Evâsıt-ı Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.70/b.4): Bir borcun tesciline dair Evâsıt-ı Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.71/b.1): Ali Bey'in, Alpavud'da bulunan bir çiftlik toprağının kendisine ait olduğunu iddiası üzerine, Murtaza Çeleb'nin tapu temessükünün daha eski olması nedeniyle Ali Bey'in temessükünün geçersiz sayıldığına dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.71/b.2): Murtaza Çelebi'nin tapu temessükünün Ali Bey'in tapu temessükünden daha eski olduğuna dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.71/b.3): Ali Bey'in Alpavud'da bulunan çiftlik toprağının kendisine ait olduğu iddiasına dair Evâsıt-ı Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.72/b.1): Bir alacağın bir miktarının alındığı geri kalanın tesciline dair Evâsıt-ı Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.72/b.2): Bir borcun tesciline dair Evâsıt-ı Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.72/b.3): Ebubekir bin Ahmed ile kardeşi Hasan arasındaki bir mal davasına dair Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.73/b.1): Vefat eden Hüdavirdi bin Halil'in erkek evladı olmadığından tasarrufunda olan zemini Ömer bin Ahmed'in tapu etmesi ve mahkmeden hüccet talep etmesine dair Evâsıt-ı Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.73/b.2): Mehmed bin Hızır'ın, Süsrü'de bulunan bir kıt'a bahçesini Ohik veled-i Baguk'a ortak olmak üzere verdiği dair Evâsıt-ı Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.73/b.3): Bir alacağın tahsil edildiğine dair Evâsıt-ı Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.73/b.4): Bir alacağın tesciline dair düzenlenen Evâsıt-ı Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.73/b.5): Emine ile kardeşi Kurd Hüseyin arasındaki mal anlaşmazlığına dair Evâsıt-ı Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.74/b.1): Bekir'in, Ekrüz Köyü'nde bulunan bir örtmeyi Hacı Hasan'ın kendisine verdiği iddiasına dair Evâsıt-ı Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.74/b.2): Hacı Hasan'ın Bekir ile mallarının ortak olduğu hususundaki iddiasına dair Evâsıt-ı Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.74/b.3): Şefri Nahiyesi'nde bulunan bir bağın satışı ve şüf'a tutulduğuna dair Evâsıt-ı Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.74/b.4): Demgeldi'nin, Ahmed Beşe'ye otuz riyal kuruş borcuna karşılık murâba olmasına dair Evâhir-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.75/b.1): Ahmed Bey ile Bekir Bey'in oğlu arasında geçen kavga ve hakaret olayına dair Evâhir-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.75/b.2): Harput Kalesi'nden Ömer'in, Ahmed Bey'in kendi sipahisi olduğunun tesciline dair düzenlenen Evâhir-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.75/b.3): Bir bağ satışına dair Evâhir-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.76/b.1): Osman bin Hacı'nın, evlerinden bir bâb odayı Mehmed bin Hızır'a hibe ettiği ve bir kısmını da Mehmed'e sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.76/b.2): Bağ, bahçe ve tarla satışına dair Evâhir-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.77/b.1): Alacağın bir miktarının alındığı geri kalanın tesciline dair Evâhir-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.77/b.2): Huriye Hatun Mahallesi'nde bulunan evlerin satışına dair Evâhir-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.77/b.3): Râbi'a Hatun'un, Alaca Mahallesi'nde bulunan evlerinin satışına dair Evâhir-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.78/b.1): Serican Hatun'un vefat eden eşinden kalan mallardan kendi hissesini aldığına dair Evâhir-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.78/b.2): Alaca Mahallesi'ndeki bir kısım evlerin satışı ve şüf'a tutulmasına dair Evâhir-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.78/b.3): Alacağın alındığının tesciline dair Evâhir-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.78/b.4): Bir miras paylaşımındaki anlaşmazlığa dair Evâhir-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.79/b.1): Vasi tayinine dair Evâhir-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.79/b.2): Çöte Nahiyesi'nde bulunan bir kıt'a bağın açık artırma ile satışına dair Evâhir-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.80/b.1): Ali bin el-Hâc Rıdvan'ın, Hüseyin bin Cankulı'dan on beş riyâl kuruş alacağı olduğuna ve karşılığında Hüseyin'in kendisine murâba olduğuna dair Evâhir-i Şevvâl 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.80/b.2): Vefat eden Mehmed Çelebi'nin kardeşi Zülfi Bey'in, Mehmed Çelebi'nin eşi Ümmihan Hatun'un tasarrufunda olan mallardan hisse talep etmesine dair Evâhir-i Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.80/b.3): Bir borcun ödendiğinin tesciline dair Evâ'il-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.81/b.1): Miras kalan bir bâb değirmenin yedi hisseden bir hissesinin satışına dair Evâ'il-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.81/b.2): Bir alacağın alındığının tesciline dair Evâ'il-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.81/b.3): Ali'nin, Pekinik Nahiyesi'nde bulunan bağının içinde Allahvirdi'nin yolu olduğuna, iki sınır arasından geçip bağına gitmesine izin verdiği, ayrıca kapı önünde dört badem ağacının kendisinin, diğerlerinin Allahvirdi'nin olduğuna ve yola zibil dökülmemesine dair Evâ'il-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.82/b.1): Seyyid Ali'nin, Ebulkasım'ın bağının içinden geçen yolundan feragat etmesi; Ebulkasım ve Hüseyin Beşe'nin ise kabristana giden yollarından feragat etmelerine dair Evâ'il-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.82/b.2): Seyyid Ali ile Allahvirdi bin Süvar arasındaki yol davasına dair Evâ'il-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.82/b.3): Bir yaralama olayına dair Evâ'il-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.83/b.1): Harput'dan alınan sürsatın Diyarbekir anbarına teslim edilmesine dair Evâ'il-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.83/b.2): Bin otuz altı senesinde Harput mukataasının hububat mahsulünü toplamakla görevlendirilen Kılınç Bey ile İbrahim Subaşı arasındaki anlaşmazlığa dair Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.83/b.3): Hasan Beşe ve Manas'ın Perçenç'de bulunan evlerini harabe yeriyle Rüstem Beşe'ye on üç buçuk riyâl kuruşa sattıklarına dair Evâsıt-ı Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.84/b.1): Yılan Geçüren adlı mezrada öldürülen Kesber'in, yakınlarının civar mezralardan diyet talebinde bulduklarına dair Evâsıt-ı Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.84/b.2): Vefat eden Veli'nin çocukları Ali ve İsmihan'ın vasileri ve amcaları olan Osman'ın, Veli'nin vekili Mustafa Beşe'de üç çekü gümüş olduğunu, arabulucuların araya girerek, Mustafa Beşe'nin çocuklar adına kendisine on bir riyâl kuruş verdiğine dair Evâsıt-ı Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.84/b.3): Pağnik sakinlerinden Pervane Ağa'nın, Bekirme ve Samağto adlı köylerin bu sene ki miriye ait olan arpa, buğday, darı, penbe, badem, ceviz, kovan ve bal mumundan nesnesini ve üçyüz riyâl kuruşu kendisinin alıp Abdurrahman Çelebi'ye teslim ettiğine dair Evâsıt-ı Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.84/b.4): Vasi tayinine dair Evâsıt-ı Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.85/b.1): Vefat eden Yusuf'un, çocuklarının vasileri olan Mehmed Beşe'nin, Yusuf'un eşi Şâh Seltan'ın tasarrufunda bulunan evleri istemesi; Şâh Seltan'ın ise eşi Yusuf'un hayatta iken, kendisinin bir miktar eşyasını satıp kendi masraflarına harcadığını ve karşılığında evleri kendisine verdiğine dair Evâsıt-ı Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.85/b.2): Kamer Hatun'un Hoca Mahallesi'nde bulunan evlerini Mahmud bin İbrahim'e sattığına dair Evâhir-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.85/b.3): Ev satışı ve şüf'a tutulduğuna dair Evâhir-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.86/b.1): Miyadun'dan Arab Süleyman'ın, oğlu Yadigar'ın kendisinden izinsiz bir baş atını Pir Seltan'a verip, karşılığında bir kısrak aldığına ve Süleyman'ın atını geri istediğine dair Evâsıt-ı Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.86/b.2): Avasab ile Yagob adlı zimmi kardeşler arasındaki kapı açma ve yol davasına dair Evâsıt-ı Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.86/b.3): Alacağın alındığının tesciline dair Evâsıt-ı Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.86/b.4): Avasab'ın, Gürcü Bey Mahallesi'nde bulunan evlerini kardeşi Yagob'a yüz riyâl kuruşa sattığına dair Evâhir-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.87/b.1): Ömer Çelebi'nin Boyacılar Çarşısı'nda bulunan bir bâb dükkanını, Hacı bin Hacı Mahmud'a sattığına dair Evâhir-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.87/b.2): Şehriban Hatun'un, Hasan'dan altı riyal kuruş hak talebine dair Evâhir-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.87/b.3): Sipahi zümresinden olan İbrahim Bey'in, Zeyve Köyü reayasından sürsat için elli üç Harput kilesi terekenin akçesini ve kirasını alarak Diyarbekir'de Sami Efendi'ye teslim ettiğine dair Evâhir-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.87/b.4): Ümmihan bint-i Cafer Ağa'nın, mallarının satışı için eşi Ali Bey bin Yakub'u vekil eylediğine dair Evâhir-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.87/b.5): Ümmihan Hatun'un, Ardiye mevzisinde bulunan bir kıt'a teğek bağını İsa'ya on yedi riyal kuruşa sattığına dair Evâhir-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.88/b.1): Şahak adlı zımminin Mornik'de bulunan evlerini ve bağını, kendisine hayatta olduğu sürece bakmaları şartıyla, torunlarına otuz bir riyal kuruşa sattığına dair Evâhir-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.88/b.2): Musli Bey'in, bin otuz altı senesinde Malatya ve Şer'vi Kazası'na ferman olunan sürsat akçesinden bin yedi yüz otuz riyal kuruşu Himmet Ağa ve Ali Ağa'dan aldığı tesciline dair Evâhir-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.89/b.1): Musli Bey'in bin otuz altı senesinde Malatya ve Şer'vi Kazası'na ferman olunan sürsat akçesinden bin yedi yüz otuz riyal kuruşu Himmet Ağa ve Ali Ağa'dan aldığı tesciline dair Evâhir-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.89/b.2): Osman Kethüda'nın tabakhanede bulunan dükkanını, Osman Beşe'ye otuz yedi riyal kuruşa sattığına dair Evâhir-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.89/b.3): Alacağın alındığının tesciline dair düzenlenen Evâhir-i Zilkade 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.89/b.4): Bir borcun tesciline dair hüccet kaydı.

(s.89/b.5): Hüseyin'in, Ulu Cami Mahallesi'nde bulunan evlerini eşleri Kerime ile Devlet'e mehr-i mü'eccel ve mehr-i mu'acceleri karşılığında verdiği dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.90/b.1): Vefat eden Hanbek'in, oğlu Hüsrev'in validesinden intikal eden mallar karşılığında Asib, Yagob ve Avasyan'dan on beş riyal kuruş aldığı dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.90/b.2): Sultan Sarrâçlarından Mahmud Çelebi'nin, miriden elli kantâr beksimad aldığı dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.90/b.3): Sultan Sarrâçlarından Mahmud Çelebi'nin, bin otuz altı senesinde İbrahim Subaşı'dan miri gııldan yedi bin beş yüz kırk kile arpa teslim alıp, ordu-yı hümâyuna teslim ettiğine dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.90/b.4): Arnugik adlı zımminin, Banik'in oğulları Sefer, Serkes ve Karük'ün vefat ettiklerini ve varislerinin kendisi olduğu iddiasına dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.91/b.1): Monla Ömer'in, Meydan Mahallesi'nde bulunan kardeşine ait olan evlerde, bağda ve pınarda hissesi olduğu iddiasına dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.91/b.2): Miras paylaşımına dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.91/b.3): Cennet bint-i Mustafa'nın, Kal'a Hamamı kurbunda bulunan evlerini satmak için Mübarek'i vekil eylediğine dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.92/b.1): Cennet Hatun'un, Kal'a Hamamı kurbunda bulunan iki bâb evini Seltan adlı zımkiye beş riyal kuruşa sattığına dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.92/b.2): Hızır Çavuş'un, İbrahim Subaşı'dan beş yüz altı Harput kilesi arpayı teslim aldığına dair hüccet kaydı.

(s.92/b.3): Musli Çelebi'nin, Çermik Kazası reayasına nakli ferman olunan beşyüz Harput kilesi arpayı İbrahim Subaşı'dan aldığına dair hüccet kaydı.

(s.92/b.4): Vasi tayinine dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.92/b.5): Hasan Ağa'nın, vefat eden Hasan Bey'e bir kır at emanet vermesi ve atının akçesini istediğine dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.93/b.1): Monla Ömer ile kardeşi Bekir'in ortak oldukları evlerinin önündeki havlu ile ilgili anlaşmazlığa dair Gurre-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.93/b.2): Mehmed bin Hızır'ın, Şehroz Mahallesi'nde bulunan bir bâb fevkani ve tahtani evini Pazal'a sattığına dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.93/b.3): Şeyhi bin Bayram'ın, Cebrail bin Kemal'den aldığı borç karşılığında kendisine murâba'a olduğuna dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.94/b.1): Bir alacağın tahsil edildiğine dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.94/b.2): Bir borcun ödendiğine dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.94/b.3): Kürd Mahallesi sakinlerinin, mahallerine gelen avâriz, nüzül, sürsat vs. vergileri Norşin Mahallesi sakinleri ile birlikte vereceklerine dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.94/b.4): Şâh Seltan'ın, Dere Hamamı üzerinde bulunan evlerini Ahmed bin Abdullah'a sattığına dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.95/b.1): Şehroz Mahallesi zımmilerinin, bundan sonra Norşin ve Kürd Bey Mahallesi zımmileri ile birlikte avâriz, nüzül, sürsat vs. vergilerini vereceklerine dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.95/b.2): Harput'da olan miri terekeden bin beş yüz kile arpanın alınıp, Diyarbekir'e miri anbara teslim edilmesine dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.95/b.3): İvanis, Bali ve Mardirüs adlı zımmilerin, Harput'da olan miri gılaldan altı yüz yetmiş kile arpayı alıp, Diyarbekir'de miri anbara teslim ettiklerine dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.95/b.4): Abdurrahman bin Ali'nin, Müridi Nahiyesi'nde bulunan bağını, Himmet bin Yusuf'a sattığına dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.96/b.1): Acem diyarından gelen elçinin geçtiği yerlerde ihtiyaçlarının karşılanması, güvenliğinin sağlanması ve kılavuzların verilmesine dair gönderilen 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.96/b.2): Bir borcun ödendiğine dair Evâ'il-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.96/b.3): Kasab taifesinin talebiyle yabandan gelen davarların, üslub-ı sabık üzere davar yerine gelmeyenlerinden alan olur ise iki bin akçe cerime ödemesine dair Evâsıt-ı Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.96/b.4): İbrahim bin Hüseyin'in, Ortak Nahiyesi'nde bulunan bağını Himmet'e sattığına dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.97/b.1): Bağ, bahçe satışı ve şüf'a tutulmasına dair Evâsıt-ı Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.97/b.2): Bir alacağın tahsil edildiğine dair Evâsıt-ı Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.97/b.3): Abdi Ağa'nın, Cünd Köyü'nde bulunan bağ, bahçe ve tarlaları ile Günay'da bulunan teğek bağını Musli Bey'e sattığına dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.97/b.4): Hamdullah Efendi ve Süleyman Mârıncı'nın Harput'da olan miri terekeden bin beş yüz kile arpayı alıp, Diyarbekir'de miri anbara teslim ettiklerine dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.98/b.1): Bir borcun tesciline dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.98/b.2): Bir borcun ödendiğine dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.98/b.3): Kurt Beşe ile Mehmed, Keşiş Vartan'dan beş kuruş talep ettiklerini ve Keşiş'in kırk selimi verdiğine dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.98/b.4): Palu Hakimi Hasan Bey'in, Harput mukataasının bin otuz altı senesi miri mahsulünden üç bin kile miri arpayı alıp, Diyarbekir anbarına teslim ettiğine dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.99/b.1): Hacı Mehmed'in küçük kızı Teslime'yi bakması için İşçi Ali'ye vermesi ve İşçi Ali'nin nafaka talebine dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.99/b.2): Ev satışı ve şüf'a hakkından vazgeçilmesine dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.99/b.3): Hacı Mehmed'in kızı Teslime'yi bakması için İşçi Ali'ye vermesi ve kendisinin vefat etmesi halinde, varislerinin Teslime'yi alma ihtimaline karşılık, İşçi Ali'nin talep edeceği nafakaya dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.99/b.4): Abdi Ağa'nın tımarı olan Yalanuztoros toprağında bağ diken Mahmud Ağa'dan Abdi Ağa'nın akçesini talep ettiğine dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.100/b.1): Bir borcun tesciline dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.100/b.2): İbrahim Bey Hazretleri'nin kızı Şahim Hatun'un, Hoca Mahallesi'nde bulunan evlerini Seyyid Abdullatif'e elli kuruşa satması ve İbrahim Bey'in hak talebine dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.100/b.3): Türkman İbrahim Ağa ile oğlu Ahmed'in, Halil Ağa'ya olan borçlarını ödediklerine dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.101/b.1): Bir alacağın tahsiline dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.101/b.2): Bir alacağın tahsiline dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.101/b.3): Bir alacağın tahsiline dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.101/b.4): Erbâb-ı tıardan olan Hasan'ın, elinde olan beratı gereğince bin otuz altı senesinde kendisine ait olan mahsulünü Damıbüyük Köyü reayasından aldığına dair Evâhir-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.102/b.1): Bir borcun tesciline dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.102/b.2): Mehmed Bey'in, Harput Kalesi içinde olan evlerini Ömer bin Şeyhican'a sattığına dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.102/b.3): Küçük el-Hâc Mustafa Beşe'nin, katırcısı Karacik'in bir baş katırının gözüne vurmak sureti ile kör ettiğine dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.102/b.4): Bin otuz yedi Muharrem'in guresinden bir seneye varıncaya bâc-ı ubûr, tamgayı siyah, mumhâne, iplikhâne, kirişhâne, debbağhâne vs. her ne var ise Ali Çelebi ile Mevlüd Beşe'ye bin iki yüz riyal kuruşa iltizama verildiğine dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.103/b.1): Bir hırsızlık olayına dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.103/b.2): Ruhican'ın, Hüsrük'a on sekiz kırmızı bez verip, dokuz tanesini geri aldığına ve diğer dokuzunu talep ettiğine dair düzenlenen Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet sureti kaydı.

(s.103/b.3): el-Hâc Hüdavirdi'nin, Rıdvan adlı kölesine, kendisi vefat etmesi halinde azad edilmesi için temessük verdiğiğine dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.104/b.1): Bir borcun tesciline dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.104/b.2): Bir alacağın tahsil edildiğine dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.104/b.3): İbrahim Ağa'nın, Nur Ali Mezrası'nda bulunan evlerini, tarlalarını, bağ ve bahçelerini Hakimallahkulu ve Alican Ağa'ya sattığına dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.104/b.4): Seyyid Atik'in, Seyyid Hacı Mehmed'in kendisine hakaret ettiği iddiasına dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.105/b.1): Hüseyin Çelebi ile oğlu Osman'ın, Halil Çelebi'ye olan yüz riyal kuruş borçlarının tesciline dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.105/b.2): Bir borcun ödendiğine dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.105/b.3): Bir borç tesciline dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.106/b.1): Kalender'in, Resul'dan üç kile arpa talebine dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.106/b.2): Markeri adlı zimminin, Yusuf Ağa'ya bir seneliğine hizmet ettiğini ve karşılığında yirmi iki kuruş akçe, yirmi kile buğday ve bir kat esbâb aldığını, mallarını Malik'e rehin verdiğini, bir seneden önce giderse Malik'in eşyalarını satıp, Yusuf Ağa'ya akçesini geri vereceğine dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.106/b.3): Ali'nin, Danişmend Nahiyesi'nde bulunan bağının nısfını, Mehmed Bey'e yüz riyal kuruşa sattığına dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.106/b.4): Mardin bint-i Kutlu Beşe'nin, Ardiye akarında bulunan teğek bağını Murad veled-i Bali'ye sattığına dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.107/b.1): İbrahim Çelebi'nin, bir kıt'a teğek bağının nısfını Hocik'e, diğer nısfınıda Mardin'e verdiğini; Hocik ve Mardin'in bir kıt'a tarlasını ise İbrahim Çelebi'nin aldığına dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.107/b.2): Hüseyin Bey'in, Hacı Mescidi kurbunda olan bir kış evi ile bezirhanenin nısfını eşi Hadice Hatun'a hibe ettiğine ve karşılığında bir kemer kuşak ile elli kuruş akçe aldığına dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.107/b.3): Hüseyin Bey'in, Hacı Mescidi kurbunda olan evlerinin dışarıda olan odası ile bezirhanenin nısfını ve Ardiye mevzisinde olan bağını oğlu Emir'e hibe ettiğine dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.108/b.1): Hüseyin Bey'in, Hacı Mescidi kurbunda olan evlerinden bir bâb evini otuz kuruşa azâdlı cariyesine sattığına dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.108/b.2): Harput ahalsinin, fermanda nüzül akçesinin hane başına on beş kuruş olduğunu, ancak nüzül akçesini toplamakla görevlendirilen Hasan Ağa ile Kadı Efendi'nin fazla akçe talep ettikleri iddiasına dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.109/b.1): Bir borcun tesciline dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.109/b.2): Mevlüd Bey'in, Cami-i Kebir kurbunda bulunan evlerini Mirza'ya sattığına dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.109/b.3): Hasan Beşe'nin Asuzder'in babasından alacağına karşılık, Asuzder'in kendisine otuz kile buğday verdiği dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.109/b.4): Ali, Hamza ve Halil Hüseyin'in, Musa-yı Herdi'nin karşısında olan bir kıt'a tarlalarını Şeyh Yusuf'a sattıklarına dair Gurre-i Zilhicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.110/b.1): Abdi bin Murad'ın, Pekinik Nahiyesi ve Çeltikar'da olan bağlarda hissesi olduğu iddiasına dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.110/b.2): Bir borcun tesciline dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.111/b.1): Kara Osman ile el-Hac Cafer arasındaki sınır davasına ilişkin Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.111/b.2): Mustafa Bey'in, evleri yakınında olan bir miktar boş yerini Himmet'e beş kuruşa sattığına dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.112/b.1): Üstad Şaban'ın, Kamışlık ve Kavak Köyleri'nin bin yirmi dört senesinin mahsüllerinden sekiz müd gılalını İbrahim Bey'den iltizam edip, Sultan Ahmed Han Camii'ne vakfettiğine dair Evâ'sıt-ı Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.112/b.2): Osman ve kardeşlerinin, babalarının borcunu ödemek için tarlalarını, zerdali bahçesini ve bir evlerini İbrahim'e sattıklarına ve İsmail Bey'e borçlarını ödediklerine dair Evâ'sıt-ı Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.113/b.1): Bir borcun tesciline dair Evâ'sıt-ı Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.113/b.2): Rahiye'nin, attarlar çarşısında bulunan dükkânını satmak için eşi Monla Hacı'yı vekil ettiğine dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.113/b.3): Harput'da bulunan havâss-ı hümayun köylerinden bir senede hasıl olan miri penbenin iltizamı ile ilgili Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.113/b.4): Şahin bin Demgeldi'nin, evleri, bağları, tarlaları, armud ağaçları, öküz, inek, merkeb her nesi var ise oğlu Sefer Beşe'ye seksen riyal kuruşa sattığına dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.114/b.1): Ber-vech-i arpalık Harput Sancağı'na mutasarrıf olan Yakub Paşa ile bundan önce ber-vech-i arpalık mutasarrıf olan Ebubekir Paşa arasındaki mahsül hayfı ile ilgili anlaşmazlığa dair Evâsıt-ı Muharrem 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.114/b.2): Bir alacağın tahsil edildiğine dair Evâsıt-ı Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.114/b.3): Ağa Mescidi'ne yevmi bir akçe ile imam olan Monlâ Ebulkasım'ın, imamet görevini el-Hâc Mustafa Halife'ye rıza ile bıraktığına dair Evâsıt-ı Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.115/b.1): Kaya Paşa bint-i Halil'in, oğlu İbrahim'den on kuruşa bir deşt ve bir kazan aldığı, fakat sonradan oğlunun bu malları satmaktan vazgeçtiğine dair Evâhir-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.115/b.2): Bir borcun ödendiğine dair Evâhir-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.115/b.3): Seyyid Seltan'ın eşinden boşanması ile ilgili Evâhir-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.115/b.4): Keçeci Ramazan'ın, Pehlivan Yusuf Bey'in kendisini dövdüğü iddiasına dair Evâhir-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.116/b.1): Ali'nin, babasından kalan belde meşesinden, badem ağaçlarından ve teğek bağından kendisine ait olan hissesini Tomas'a yirmi riyal kuruşa sattığına dair Evâhir-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.116/b.2): Bir borcun tesciline dair Evâhir-i Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.116/b.3): Vasi tayinine dair Gurre-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.116/b.4): Ağanik bint-i Mardik'in, Gürcü Bey Mahallesi'nde bulunan evlerini satması için eşi Babacan'ı vekil tayin ettiğine dair Gurre-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.116/b.5): Ağanik bint-i Mardik'in Gürcü Bey Mahallesi'nde bulunan evlerini Useb veled-i Yagob'a sattığına dair Gurre-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.117/b.1): Dilenci veled-i Sefer'in, Cib Köyü'nde bulunan bir kıt'a teğek bağını Obid'e beş sene önce üç kuruşa sattığına dair düzenlenen Evâ'il-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.117/b.2): Ulu Bey mütevellisi Ömer Bey'in, vakıf işlerine bakması nedeniyle kırk beş kuruş aldığına dair Evâ'il-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.117/b.3): Bir borcun ödendiğinin tesciline dair Evâ'il-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.117/b.4): Meydan Mahallesi sakinlerinden Hızır'ın Diyarbakir'de hisar eri oldum diyerek, nüzül, avarız vs. tekalif-i örfiyeyi vermekten kaçındığına dair Evâ'il-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.118/b.1): Hâcı ile Seyyid Bali'nin, Atac Süleyman bin Musa'nın evlerini satması üzerine şüfa tuttuklarına dair Evâ'il-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.118/b.2): Vefat eden Emin Hasan Bey'in yanında bulunan esbâb ve akçelerinin Harput Mahkemesi'ne teslim edildiğine dair Evâ'il-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.118/b.3): Hasan'ın, Ahmed Bey Mahallesi'nde bulunan dört bâb evini Hacı Süleyman'a kırk riyal kuruşa sattığına dair Evâ'il-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.118/b.4): Hacı Süleyman'ın, Hasan'dan aldığı Ahmed Bey Mahallesi'nde bulunan evlerini, şüfa hakkı nedeniyle Hacı ile Seyyid Seydi Bali'ye kırk riyâl kuruşa sattığına dair Evâ'il-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.119/b.1): Bir borcun tesciline dair Evâ'il-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.119/b.2): Vasi tayinine dair Evâ'il-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.119/b.3): Şeyh Musa'nın damı üzerine toprak atarken düşerek vefat eden Şâhvirdi'nin yakınlarının dem ve diyet talebinin olmadığına dair düzenlenen Evâ'il-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.120/b.1): Harput'da bulunan miri terekeden Çemişgezek reayasına bin kile arpa Diyarbakir'e nakl ettirmeleri ferman olmakla, Çemişgezek reyası tarafından görevlendirilen Malik Murad'ın zikir olunan arpayı aldığına dair Evâ'il-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.120/b.2): Halil Bey'in, Çemişgezek Kazası meliki olan Malik Murad'dan dokuz yüz otuz kile miri arpayı alıp Diyarbakir'e teslim ettiğine dair Evâ'il-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.120/b.3): Bogosil Köyü'nden Murad'ın, Malik Murad'da olan miri terekeden kırk bir buçuk kile arpayı alıp Diyarbekir'e teslim ettiğine dair Evâ'il-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.120/b.4): Pir Seltan'ın, Büyük Kapu ağzında bulunan bir bâb evini Şaban'a otuz yedi aded riyal kuruşa sattığına dair Evâsıt-ı Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.120/b.5): Bir alacağın tahsiline dair Evâsıt-ı Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.121/b.1): Kendik adlı zımmının, vefat eden amcası Mardik'den kalan bir kıt'a tarlanın kendisine ait olduğu iddiasına dair Evâsıt-ı Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.121/b.2): Bir alacağın tahsiline dair Evâsıt-ı Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.121/b.3): Şehriban adlı hatunun babasından kalan hissesini almak için eşi Allahvirdi'yi vekil eylediğine dair Evâsıt-ı Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.121/b.4): Bir borcun tesciline dair Evâsıt-ı Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.122/b.1): Harput sakinlerinden Hüseyin'in, Behrimaz Nahiyesi'nin yedi buçuk hanesinin ve Koçkal'a Köyleri'nin beş rub' hanesinin miri anbardan arpasını alıp Diyarbekir anbarına ilettiğine dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.122/b.2): Hanzade bint-i Mehmed Çelebi'nin, Mornik Köyü'nde bulunan tarlalarını Yagob'un ziraat edeceğini ve her ne ziraat ederse dört kilesini Hanzade'ye vereceğini ve harman zamanı yarı yarıya taksim edeceklerine dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.122/b.3): Yeniçeri zümresinden olup, Şark seferine giderken Harput'da vefat eden Abdullatif'in, eşyalarını veraseti nedeniyle Mustafa Beşe'nin teslim aldığına dair Evâsıt-ı Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.122/b.4): Perihan adlı hatunun, bağ davası için eşi Hüseyin'i vekil eylediğine dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.123/b.1): Sera bint-i İğob'un, vefat eden babasından kendisine intikâl eden hissesini dava etmek için eşi Kirkor'u vekil eylediğine dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.123/b.2): el-Hâc Süleyman'ın, Alaca Mahallesi'nde bulunan beş bâb evini Mustafa'ya yüz otuz riyal kuruşa sattığına dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.123/b.3): Latif bin Ali'nin, Emin Hasan Bey'e murâba'a olduğuna dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.123/b.4): Munzur Bey ve kardeşi Osman Bey'in, vefat eden Emin Hasan Bey'in mallarından alacaklarını tahsil ettiklerine dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.124/b.1): Havâss-ı hümâyûn emini iken vefât eden Batu Hasan Bey'in mallarını hazineye teslim etmekle görevlendirilen Ahmed Ağa'nın, Hasan Bey'in Kürk Köyü'nde bulunan bağları, bir kıt'a bahçesi ve bir virane değirmenini açık artırmayla satışa çıkarıp, elli adet riyal kuruşa İbrahim Bey'e sattığına ve zikr olunan meblağı hazineye teslim ettiğine dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.124/b.2): Havâss-ı hümâyûn emini iken vefât eden Batu Hasan Bey'in mallarını hazineye teslim etmekle görevlendirilen Ahmed Ağa'nın, Hasan Bey'in Arslaniye Mahallesi'nde bulunan evlerini açık artırmayla satışa çıkarıp, yüz altmış riyal kuruşa Ali Çelebi'ye sattığına ve zikr olunan meblağı hazineye teslim ettiğine dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.124/b.3): Havâss-ı hümâyûn emini ve mültezim iken vefat eden Batu Hasan Bey'in eşi Hacı Paşa'nın, Hasan Bey'in borcunu ödemek için, Arslaniye Mahallesi'nde bulunan evlerini sattığına dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.125/b.1): Bir borcun tesciline dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.125/b.2): Havâss-ı hümâyûn mukataatı emini iken vefat eden Batu Hasan Bey'in mallarını, hazineye teslim etmekle görevlendirilen Ahmed Ağa'nın, Hasan Bey'in eşi Hâcî Paşa'nın sakin olduğu evlerin bitişiğindeki oda ve ahırın Hasan Bey'in metrukâtından olduğu iddiasına dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.125/b.3): Yarbey adlı zimminin, bin otuz yedi senesine ait Keban Nahiyesi'nin sürsatlarını alıp, Diyarbakir'de Hasan Ağa'ya teslim ettiğine dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.125/b.4): Havâss-ı hümâyûn mukataatı emini iken vefat eden Batu Hasan Bey'in mallarını hazineye teslim etmekle görevlendirilen Ahmed

Ağa'nın, Hasan Bey'in eşi Hâcı Paşa'nın sakin olduğu evleri, oda ve ahırın Hasan Bey'in kendi akçesiyle bina ettiği iddiasına dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.126/b.1): Bin otuz yedi senesinde Harput Kazası'nın bedel-i nüzül akçesi cem'ine memûr olan Dergâh-ı 'Âlî Sipâhîlerinden Süleyman'ın, Harput Kazası'nın üç yüz altı avâriz hânesinden toplam dört bin beş yüz doksan riyâl kuruşu alıp, ordu-yı hümayuna teslim ettiğine dair Evâsıt-ı Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.126/b.2): Gürcü Bey Mahallesi sakinlerinin, mahallelerine konulan bazı tekalifi vermekten kaçındıklarını bu nedenle bir kethüda ve bir vekil istediklerine dair Evâsıt-ı Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.127/b.1): Ömer'in, Yusuf Bey'e olan borcunu vermektan kaçındığına dair Evâsıt-ı Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.127/b.2): Mehmed Çelebi'nin, Habusı Köyü reayasına tevzi olunan yirmi dört kile arpayı alıp, Diyarbekir'de miri anbara teslim ettiğine dair Evâsıt-ı Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.127/b.3): İbrahim bin Şeyh Yusuf'un, Alaca Köyü reayasına tevzi olunan sekiz kile miri terekeyi alıp, Diyarbekir'de miri anbara teslim ettiğine dair Evâsıt-ı Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.128/b.1): İbrahim Bey'in üç kıt'a bağ, bir kıt'a bahçe ve bir harabe değirmen yerini Ayşe Hatun'a altmış beş riyâl kuruş ile bir tül dülbente sattığına dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.128/b.2): Hüseyin Beşe'nin, Hüseyin Köyü reayasına saliyane olunan yirmi dört kile arpayı alıp, Diyarbekir'de miri anbara teslim ettiğine dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.128/b.3): Mehmed Çelebi'nin, Zarok Köyü reayasına tevzi olunan sürsat arpasından baki kalan on bir kile arpayı alıp, Diyarbekir'de miri anbara teslim ettiğine dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.128/b.4): Mehmed Çelebi'nin, miri arpadan on altı kile arpayı kira edip, Diyarbekir'de miri anbara teslim ettiğine dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.129/b.1): Mehmed bin Ömer'in, vefat eden amcası oğlu İlyas'ın bir mikdar terekesi, bir çadır, iki öküz, bir inek ve bir kısrığın Osman'ın yanında kaldığı iddiasına dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.129/b.2): Harput'da bir kısım kasabın, birbirlerinden habersiz celeb karşılayıp getirmeme hususunda anlaştıklarına dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.129/b.3): Hakvirdi bin Mansur ile Ferhad bin Abdullah arasında, bir merkeb hususundaki anlaşmazlığa dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.129/b.4): Bir alacağın tahsiline dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.130/b.1): Bir borcun tesciline dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.130/b.2): Sefer veled-i Markos ile Şuğde veled-i Bikek arasındaki bir tarla davasına dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.130/b.3): Divane adlı şahsın eşi Nuriye'yi boşaması ve Nuriye'nin yirmi kuruşunu aldığı iddiasına dair düzenlenen Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.130/b.4): İbrahim bin Hasan'ın, Kinederiç Köyü'nden otuz dört kile miri terekeyi alıp, Diyarbakir'de miri anbara teslim ettiğine dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.130/b.5): Mir Ali'nin, kardeşi oğlu İbrahim ve İsmail'i, kendisine hizmet ettikleri için mallarına ortak ettiğine dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.131/b.1): Mehmed Bey'in damının suyunun aktığı ve Ahmed'in bundan haberinin olmadığına dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.131/b.2): Bir borç talebine dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.131/b.3): Mal paylaşımına dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.131/b.4): Bir borcun ödendiğine dair Evâ'il-i Rebî'ül-evvel 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.132/b.1): Bir borcun ödenmesi talebine dair Evâhir-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.132/b.2): Arnavud Mehmed Beşe'nin, nakli ferman olunan bin üç yüz seksen kile arpayı alıp Diyarbakir'de miri anbara teslim ettiğine dair Evâ'il-i Rebî'ül-evvel 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.132/b.3): Cafer, Alkit ve Hanedan'ın, Diyarbekir anbarına nakli ferman olunan bin üç yüz seksen kile arpanın haracı ve kirası için Mehmed Beşe'ye sekiz yüz kırk riyâl kuruş verdiklerine dair Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.132/b.4): Tarla satışının karşılıklı fesh edilmesine dair düzenlenen Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.133/b.1): Veled-i Seknid ile kardeşi Hüsrev arasındaki mal anlaşmazlığına dair Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.133/b.2): İbrahim Subaşı'nın der-anbar eylediği miri buğdayın satışı için kasaba halkının mahkemeye gelip, Harput'da buğdayın kaçça satıldığını tahmine çalıştıklarına dair hüccet kaydı.

(s.133/b.3): Osman Beşe'nin, Mehmed'den alacağını istemesine dair Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.134/b.1): Harput emini Hasan Bey'in, tamga-yı siyâh ve bâc-ı 'ubûr mukata'asını iltizamen Piyale Bey'e verdiği dair Harput kadısına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Muharrem 1037 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.134/b.2): Harput mukata'asının tamga-yı siyâh ve bâc-ı 'ubûrünün Piyâle Bey'e bin ikiyüz riyâl kuruşa verildiğine dair Gurre-i Muharrem 1037 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.134/b.3): Tımar tevcihine dair Gurre-i Muharrem 1037 tarihli mektûb sureti kaydı.

(s.134/b.4): Monlâ Cafer, Mülkimet ve Henadan'ın, bin otuz altı senesinde miri anbardan Diyarbekir anbarına nakli ferman olunan bin üç yüz seksen kile arpayı Diyarbekir anbarına teslim ettiklerine dair Evâ'il-i Rebî'ü'l-evvel 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.135/b.1): Harput Kazası'nın adet-i ağnam vergisinin bir an önce toplanıp, hazineye teslim edilmesine dair Evâsıt-ı Safer 1037 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.135/b.2): Harput Kazası'nın adet-i ağnam vergisinin, hazineye teslim edilmek üzere Ömer Bey'e verilmesine ve zikr olunan verginin ne şekilde pay edilmesine dair Evâ'il-i Safer 1037 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.136/b.1): Haksız yere vergi alındığı iddiasına dair Harput kadısına hitaben gönderilen Zi'l-hicce 1037 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.136/b.2): Harput mukataasının emini Batu Hasan vefat ettiğinden, mukata'a gelirlerinin emanet yoluyla Behram Çavuş'a verildiğine dair Safer 1037 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.137/b.1): Sefere giderken Harput'da vefat eden Mehmet Çavuş'un muhallefatinin Ahmed Ağa'ya teslim edildiğine dair hüccet kaydı.

(s.137/b.2): Haksız yere istenilen vergiye dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.137/b.3): Şark seferine giderken yolda hastalanıp vefat eden Abdullatif Beşe'ye ait muhallefatin kardeşi oğlu Hızır'a teslim edildiğine dair Evâsıt-ı Muharrem 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.138/b.1): Başdefterdar Paşa Hazretlerinin adamlarından olup Şam'a giderken Harput'da vefat eden Mehmed Çavuş'a ait muhallefatin oğluna teslim edilmesine dair Evâsıt-ı Safer 1037 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.138/b.2): Harput haslarının emini Batu Hasan'ın vefatı üzerine muhallefatinin hazineye teslim edilmesine dair Harput kadısına hitaben gönderilen Evâ'il-i Safer 1037 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.139/b.1): Mukataa yenilenmesi için yapılan masrafa dair Evâ'il-i Zi'l-hicce 1037 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.139/b.2): Mukataa yenilenmesi için merhum Hasan Bey tarafından Diyarbakir'e gönderilen Piyâle Bey'in, kendi bağından üç bin riyâl kuruş masraf yaptığı ve mahkemeden hüccet talep ettiğine dair Evâ'il-i Zi'l-hicce 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.139/b.3): Murtaza Çelebi'nin hizmetkârı Şâhvirdi'nin, Şeyh Musa'nın bina ettiği damın üzerinden düşerek vefat ettiğine dair Evâ'il-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.140/b.1): Bedel-i nüzül akçesinin toplanması ile görevlendirilen Hasan İsa'nın, on beş kuruş yerine, her bir haneden zorla yirmi sekiz kuruş aldığına ve bu durumun engellenmesine dair gönderilen Muharrem 1037 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.140/b.2): Bedel-i nüzül akçesinin toplanması ile görevlendirilen Hasan'ın, on beş kuruş yerine, her bir haneden zorla yirmi yedişer kuruş aldığı ve Hasan'ın men edilmesine dair Muharrem 1037 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.141/b.1): On beş on altı katar devesinin Harput'a gönderildiği ve bunların arpa, saman vs. ihtiyaçlarının tedarik edilmesine dair Harput kadısı ve mütesellimine gönderilen mektup sureti kaydı.

(s.141/b.2): Sâhib-i devlet hazretlerinin on beş on altı katar devesi ile dört deve ve Reisülküttab Abdullah Efendi'nin üç katar devesinin Harput tarafına gönderildiği, bunların ve adamlarının ihtiyaçlarının karşılanması için gönderilen mektup sureti kaydı.

(s.142/b.1): Sefere gelmedikleri tespit edilen Harput, Siverek, Çermik, Mardin ve Erzurum taraflarındaki yeniçerilerin tenbihi için yeniçeri çavuşu Hasan Çavuş'un gönderildiğine ve bir an önce sefere katılmalarına dair zikir olunan yerlerin kadılarına hitaben gönderilen Zi'l-hicce 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.142/b.2): Harput'dan ordu ihtiyaçlarının gönderilmesine dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.142/b.3): Sahib-i devlet hazretlerinin katarlarında yağma olup, sefere yetiştirmek için Harput'tan bir baş katırın tedarik edilmesine dair mektup sureti kaydı.

(s.143/b.1): Harput'da bedel-i nüzül akçelerinin toplanması için Hasan İsa'nın görevlendirildiği ve toplanan verginin ordu-yı hümayuna gönderilmesi hususunda Muharrem 1037 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.143/b.2): Ber vech-i arpalık Harput Sancağı mutasarrıfı olan Musul Beylerbeyi Ebubekir ile yerine Harput mutasarrıfı olan Yakup arasındaki haslar öşrünün tasarrufu konusundaki anlaşmazlığa dair Evâ'il-i Muharrem 1037 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.144/b.1): Diyarbekir Eyaletinin üç bin ve üç binden aşağı olan tımar erbabının muhafaza hizmetinde bulunmak üzere tayin sahrasına gitmeleri için Harput kadısı ve mütesellimine hitaben gönderilen Evâsıt-ı Zi'l-hicce 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.144/b.2): Harput'da yasakçı yoldaşların ref olunduğu ve yerlerine ocağın emekdarlarından Derviş namı yoldaşların yasakçı tayin edildiğine dair Muharrem 1037 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.144/b.3): Mustafa'nın bin otuz altı senesinde, Alican ve Şahvirdi'nin iki hanesi için tayin olunan yirmi kile arpayı alıp, Diyarbekir'de miri anbara teslim ettiğine dair Evâ'il-i Rebî'ül-evvel 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.145/b.1): Eski Amid beylerbeyi ve ber-vech-i arpalık Harput ve Nusaybin Sancakları'na mutasarrıf olan Yakub'un ve adamlarının Musul, Van ve Diyarbakir taraflarını muhafaza etmeleri için gönderilen Evâsıt-ı Zi'l-hicce 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.146/b.1): Bin otuz altı senesinde her bir haneden on beş kuruş bedel-i nüzül akçesinin acilen toplanıp, Diyarbakir'e gönderilmesine dair Harput ve Çüngüş kadılarına hitaben gönderilen Zi'l-hicce 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.146/b.2): Harput'dan nüzül akçesi toplanması ve bir an önce Diyarbakir'e gönderilmesine dair Evâhir-i Zi'l-hicce 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.147/b.1): Harput Kalesi'nin dizdarlığını zorla Ali'nin aldığı, ancak dizdarlığın tekrar Mustafa'ya verildiğine dair Evâsıt-ı Zi'l-hicce 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.147/b.2): Eski Maraş Beylerbeyi olan Yakub'a Harput ve Nusaybin Sancağı'nın ber-vech-i arpalık olarak verildiğine dair Evâsıt-ı Zi'l-hicce 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.148/b.1): Dergâh-ı Ali sipâhîlerinden Osman Bey'in sefere giderken bir baş atının çalındığına dair Evâ'il-i Zi'l-hicce 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.148/b.2): Harput Kalesi'nin dizdarlığını zorla Mustafa'dan alan Ali'nin azl edildiği ve dizdarlığın tekrar Mustafa'ya verildiğine dair Zi'l-hicce 1036 tarihli berât-ı şerif.

(s.149/b.1): Bir zeamet tevcihine dair Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1035 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.149/b.2): Zilhiccenin birinci günü arpanın biçildiğinin tesciline dair Evâ'il-i Zi'l-hicce 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.150/b.1): Harput mukata'ası gılalinden adet üzere kile başına ikişer akçe alınagelmiş iken reyanın vermek istemediğine dair Zi'l-hicce 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.150/b.2): Bir zeamet tevcihine dair berât-ı şerif kaydı.

(s.151/b.1): Ergani, Çüngüş, Çermik ve Harput'dan Diyarbakir'e nakli ferman olunan zahirenin ordu-yı hümayuna bir an önce teslim edilmesine dair gönderilen Zi'l-ka'de 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.151/b.2): Harput Kazası kadılığının Sinan'a tevcih edilmesi ve sürsat zahiresinin acilen ordu-yı hümayuna gönderilmesine dair Zi'l-hicce 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.151/b.3): Harput haslarının nezâret ve havaleliği görevi verilen Kılınç Bey'in, müd başına ikişer kile der-anbarcelik, havâle ve nazır olanlara verilen yem ve yemek talebine dair Evâhir-i Zi'l-ka'de 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.152/b.1): Harput haslarının nezâret ve havaleliği görevi verilenlere müd başına ikişer kile tereke der-anbarcelik verilegelmiş iken, Kılıç Bey'e vermekten kaçınıldığına dair Evâ'il-i Zi'l-hicce 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.152/b.2): Kılınç Bey'in Harput Kazası'ndan bin kile fazla tereke aldığı gerekçesiyle Zağarcı İbrahim ile aralarında çıkan anlaşmazlığa dair Evâ'il-i Zi'l-hicce 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.153/b.1): Dergâh-ı mu'allâm cebecilerine, topcularına ve tahrircilerine Harput taraflarından alınacak olan beksimad ve arpanın nakline dair Harput kadısı, Fazlı Bey, Piyâle ve İbrahim Subaşı'ya hitaben gönderilen Zi'l-hicce 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.153/b.2): Harput haslarının nezâret ve havaleliği görevi verilen Kılınç Bey'e adet ve kanun üzere müd başına ikişer kile der-anbarcelik, havâle, yem ve yemeğinin verilmesine dair Harput kadısı ve Harput zâbitine hitaben gönderilen Zi'l-ka'de 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.154/b.1): Harput mukata'ası penbe mahsülünün senesi bin kuruşdan Süleyman'a verildiğine dair Zi'l-ka'de 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.154/b.2): Kılınç, Arslan, Davud ve Bayram'ın, Bağdad Seferi dönüşünde hak ettikleri ulufeleri için lazım gelen yüz yetmiş üç buçuk kuruşu Harput Emni Hasan tahvilinden alamadıklarından Hamakapu ve Zikreme adlı köylerin mahsülünden verilmesine dair Zi'l-ka'de 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.155/b.1): Terekenin tahsil ve anbar edilmesine dair gönderilen mektup sureti kaydı.

(s.155/b.2): Harput'da olan miri terekenin kile başına on ikişer akçe hesabı üzere, acilen Diyarbekir'e naklettirilmesi hususunda Harput kadısı, Harput yeniçeri serdarı ve Zağarcı İbrahim'e hitaben gönderilen Zi'l-ka'de 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.155/b.3): Mevlana Abbas'ın, Peygamber Mescidi'nin mütevellilik görevi için beratının tesciline dair Evâsıt-ı Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.156/b.1): Harput'da olan miri terekenin yeteri kadar yük hayvanı tedarik edilerek Diyarbekir'e acilen nakl edilmesi hususunda Evâ'il-i Şevvâl 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.156/b.2): Dergâh-ı mu'allâm yeniçeri çavuşlarından Hasan Efendi'ye geçtiği kazalardan menzil bargirleri tedarik edilmesi hususunda Tokad yolu üzerindeki kadılarına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.156/b.3): Harput Hazinedarı Piyâle Bey'in, Çemişgezek, Pertek, Sağman, Mazgird ve bazı sancaklardan Harput'a bir mikdar keferenin gelip yerleştiklerini ancak vergi talep ettiklerinde biz başka sancak reayasız diyerek vermediklerini merkeze bildirmesine dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.157/b.1): Palu, Eğil, Tercil hakimleri ile Pertek, Sağman, Mazgird, Çemişgezek, Harput, Çermik, Çapakçur sancak beylerinden Harput'da bulunan kırk altı bin kile gılalın Diyarbekir'e naklinin istendiği hususunda Zi'l-ka'de 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.157/b.2): Harput'da tabh olunan mîrî beksimadın Hızır Çavuş ile gönderilmesine dair Zi'l-ka'de 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.158/b.1): Bir zımminin düğün için Harput'dan esbab alıp, köyüne giderken yolda katledildiği ve keşif yapılması için İlyas'ın bölüğüyle gönderildiğine dair Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.158/b.2): Sürsat zahiresinin gönderilmesine dair Nusaybin, Harput, Atak, Hacuk, Habur, Kulb, Hısn-ı Keyfa, Siirt, Çermik, Çüngüş, Ruha, Tergüdan ve Siverek kadılarına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Şevvâl 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.159/b.1): Yakub Paşa'nın, Seyyid Han Bey'den elli beş camus bahası alacağına dair Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.159/b.2): Şeyh Musa, Şeyh Hüseyin, Şeyh Mehmed, Şeyh Hâcı ve Şeyh Ali'den tekalif-i şakka alınmaması hususunda Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.160/b.1): Kethüdayeri atamasına dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.160/b.2): Kılınc Bey'in Harput mukataasının nezâret ve havâleliğinin kendisine verildiğine dair tezkire talep etmesi hususunda Evâhir-i Şevvâl 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.161/b.1): Havâss-ı hümayun köylerinde kavga ve fesad gibi olaylar olduğu zaman mirliya olanlar gelirlerini alırken, Emin Batu Hasan Bey mani olup, Bekir Paşa Hazretleri'nin gelir alamadığına dair Harput kadısı ve mütesellimine hitaben gönderilen Evâsıt-ı Ramazan 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.161/b.2): Diyarbekir'e tabi olan kazaların terekelerinin Diyarbekir'e nakl edilmesi hususunda Evâsıt-ı Şevvâl 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.162/b.1): Harput gılâl mukataası emini Batu Hasan'ın veziriazam ve başdefterdar gelinceye kadar kaleye hapis edilmesi hususunda Şevvâl 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.162/b.2): Amid, Atak, Abak, Çapakçur, Harput, Mazgird, Pertek, Çemişgezek, Sağman ve Halep'ten sürsat zahiresinin gönderilmesine dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.163/b.1): Harput mukataası terekesinin Diyarbekir anbarına teslim edilmesi hususunda Şevvâl 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.163/b.2): Damıbüyük ve başka yerlerden iki bin dokuz yüz doksan dokuz akçe hisse tımar Mehmed tahvilinden İbrahim'e tevcih olunup, İbrahim'in, Mehmed'in adamı Hasan'ın tasarrufuna mani olduğunu söyleyerek dava etmesine dair Harput kadısına hitaben gönderilen Zi'l-ka'de 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.164/b.1): Bir zeamet tevcihine dair berât-ı şerîf.

(s.164/b.2): Habusı Köyü'nde yirmi bin akçe zeamete mutasarrıf olan Mercan'ın zeametini Kenan'a verdiği dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.164/b.3): Bin otuz altı senesinde anbar üzerine kâtib tayin olunan Osman Efendi'nin hizmetlerine dair Evâ'il-i Muharrem 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.165/b.1): Tecavüz olayına dair Evâsıt-ı Şevvâl 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.165/b.2): Sağman Sancakbeyi Kıtmur Bey'in Terzibaşısı Kesber'in Pertek'e giden yolda öldürüldüğüne dair Evâsıt-ı Şevvâl 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.165/b.3): Habusu Köyü'nde yirmi bin akçe zeamete mutasarrıf olan Perviz'in vefatı üzerine, zeametinin on dört bin akçesinin oğullarına tevcih olunduğuna dair Evâsıt-ı Şevvâl 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.165/b.4): Bir borcun tesciline dair Evâ'il-i Receb 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.166/b.1): Bağdad Seferi'nde bulunan Ömer'in, zeameti mahsulünün Aluzer, Şeyh Emir vs. kişilerce zabt edildiği iddiasına dair Evâsıt-ı Receb 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.166/b.2): Harput Kazası'nda yasakçı olan yoldaşların ref olunup, yerlerine ocağın emekdarlarından Mehmed Beşe ile Musli'nin yasakçı tayin edildiğine dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.166/b.3): Mühim ve acele bir husus için Dergâh-ı mu'allâm sipâhîlerinden Ahmed'in irsal olunduğu ve geçtiği yerlerde kendisine ve iki adamına menzil bargirleri tedarik edilmesine dair Haleb'den Erzurum'a kadar yol üzerinde bulunan kadırlara hitaben gönderilen Evâsıt-ı Ramazan 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.167/b.1): Eşini başka biriyle görüp öldüren Hüseyin adlı Kürt'ün merkeze getirilmesi için Mustafa Ağa'nın gönderildiğine dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.167/b.2): Harput'da vaki olan miri buğdaydan tabh olunan beksimad ile sarf olunan buğday, değirmenci, kalburcu ve hamaliye için harcanan akçe miktarını gösteren hüccet kaydı.

(s.167/b.3): Zeyve Köyü sakinlerinden Hızırgiller nam Kürt'ün, Malatya Sancağı'ndan bir adamı öldürüp, iki adamı da yaraladığına dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.167/b.4): Yüz elli kile arpa ve kırk kile unun ordu-yı hümayuna teslim edildiğinin tesciline dair 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.168/b.1): Harput mukataası gıralının yarısı hinta ve yarısı şair olmak üzere Harput kilesiyle kırk altı bin kile gıralın toplanması ve Harput anbarına teslim edilmesi için İbrahim Subaşı'nın görevlendirildiğine dair Şa'bân 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.168/b.2): Kul mevâcibi ve sefer-i hümayun mühimmatı için akçe lazım olduğundan Piyâle, Kılınç ve Mehmed Bey'den bin sekiz yüz nefer ile üç bin yüz riyâl kuruş cizye akçesi peşin alınmak üzere kendilerine tevcih edildiğine dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli berât-ı şerîf.

(s.169/b.1): Meydan-ı Atik Mescidi'ne yevmi bir akçe vazife ile Hacı Ali'nin müezzîn olarak atandığına dair Receb 1036 tarihli berât-ı şerîf.

(s.169/b.2): Harput mukataası emini Batu Hasan'ın yerine bin otuz altı senesi gılalının toplanması ve der-anbar edilmesi için İbrahim Subaşı'nın görevlendirildiğine dair Şa'bân 1036 tarihli berât-ı şerîf.

(s.169/b.3): Hüdavirdi'nin ziraat ettiği toprağın, erkek evladı kalmadığı için, amcası oğluna tapuya verildiğine dair temessük kaydı.

(s.170/b.1): Harput'da arpa tanesinin olgunlaştığı ve hasat zamanı olduğunun tesciline dair Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.170/b.2): Veli ve Murad'ın Hüseyinik'de bulunan bir bağ davalarının olduğuna dair Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.170/b.3): Bir kasabada bulunan kiliselerdeki keşişlerden cizye almanın uygun olup olmadığına dair fetva kaydı.

(s.171/b.1): Siyavuş'un, Pelte ve diğer köylerden altı bin akçe hisse tımarını reyadan alması için mektup talep ettiğine dair Evâsıt-ı Receb 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.171/b.2): Sefer-i hümayun için Harput'dan yüz elli çift gırâr, yüz çift çarpat, elli çift kanûnî ve ikiyüz nevbenin, sağ akçe hesabıyla acilen tedarik edilmesi ve Diyarbekir'e gönderilmesine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.171/b.3): Saru bin Şeyh Ali'nin vefat etmesi üzerine tasarrufunda olan yoncalık yerinin Zeynel Kethüda'ya verildiğine dair Muharrem 1015 tarihli temessük kaydı.

(s.171/b.4): Herdi Köyü'nde vefat eden birinin erkek evladı kalmadığından tasarrufunda olan malların miriye düşüp İsmail'e tapuya verildiğine dair temessük kaydı.

(s.171/b.5): Bir vakıf evinin kirasıyla ilgili fetva kaydı.

(s.172/b.1): Bir kadının zorla götürölmek istenmesi sebebiyle çıkan kavgada bir yaralanma olayına dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.172/b.2): Harput Kazası'nın bin otuz beş senesi sürsat akçesinden elli dört hane baki kalıp, on beşer kuruşdan sekiz yüz on riyâl kuruşun bir an önce toplanıp, hazineye teslim edilmesi hususunda Gurre-i Receb 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.172/b.3): Mirlivaya ait olan ispençe ve baş cizyesinde kefereden nefer başına seksen dört akçe ve müslümandan kırk iki akçe alınıyor iken bu sene ahalinin noksan vermek istediğine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.173/b.1): Gölcük-i Ulya ve Süfla, Monlakendi, Kiğivenk ve Ayvos Köyleri'nin üç seneliğine doksan altı bin kuruşa İbrahim Bey'e iltizama verilmesine dair Gurre-i Rebî'ül-ahir 1025 tarihli berât-ı şerîf.

(s.174/b.1): Baltalı Meydan tarlası denilen bir tarlanın Abdurrahman Ağa'ya tapuya verildiğine dair 1034 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.174/b.2): Ahmed ve Alican Çavuş'dan tulumların alındığının tesciline dair Cemâziyel-âhir 1034 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.174/b.3): Baba Nazar Tekyesi'nin şeyhi ve türbedarı olan Şeyh Hacı'dan harc ve tekalif alınmaması hususunda Harput kadısına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Receb 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.175/b.1): Bir vakıf ile ilgili hüccet kaydı.

(s.175/b.2): Diyarbekir'de olan doğancıların bin otuz altı senesinde vergilerinin tahsili için Bayram Bey'in tayin edildiğine dair Evâsıt-ı Rebî'ül-evvel 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.175/b.3): Harput mukataasının emîni İbrahim Bey ve Hasan Bey tahvillerinden der-anbar olunan atık gılâlın satışı için Behram Çavuş'un tayin olduğu ve bu görevi sırasında yem, yemek vs. masrafına kile başına ikişer akçe tayin olunmuşken vermekde sorun çıkarıldığına dair Receb 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.176/b.1): Bin otuz beş senesinde Iğiki ve Sürsürü köyleri mahsüllerinin Bayram Çavuş'a yetmiş müd gılala iltizama verildiğine dair Evâhir-i Receb 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.176/b.2): Hüseyin Ağa'nın ulufesinin Harput mukataasına saliyane olduğu ve ulufesini Harput Emîni Hasan Bey'den alacağına dair Evâhir-i Cemâziyel-âhir 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.176/b.3): Harput'da yasakçı olan yoldaşların ref olunup, yerlerine ocağın emekdarlarından Ahmed Beşe'nin yasakçı tayin edildiğine dair

yeniçeri ağasından, Harput kadısına hitaben gönderilen Gurre-i Receb 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.176/b.4): Harput'da yasakçı olan yoldaşların ref olunup, yerlerine ocağın emekdarlarından Mehmed Beşe'nin yasakçı tayin edildiğine dair yeniçeri ağasından, Harput kadısına hitaben gönderilen Gurre-i Receb 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.177/b.1): Harput anbarından Diyarbekir'e nakil olunacak terekeden Tercil kadılarına yüz elli kile arpanın tayin olunduğuna dair Harput mukataası emini Hasan Bey'e hitaben gönderilen Evâ'il-i Receb 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.177/b.2): Dört bin kile terekenin Amid anbarına nakledilmesi için Mehmed Ağa'nın gönderildiğine dair tezkire sureti kaydı.

(s.178/b.1): On beşden ziyâde köyün reayası perâkende olub firâr etmekle, sürsat akçesinin geriye kalanlardan alınıp, elli beş haneden ise sonradan alınması hususunda gönderilen mektup sureti kaydı.

(s.178/b.2): Yeniçerilerin şark seferine katılmaları hususunda Ayntab, Malatya, Diyarbekir, Harput, Çemişgezek, Eğin, Divriği, Arabgir, Pertek, Sağman, Mazgird, Palu ve Sivas kadılarına hitaben gönderilen Evâsıt-ı Receb 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.179/b.1): Maraş, Ayntab, Malatya, Divriği, Harput ve Sivas Eyâleti ile Haleb'den Diyarbekir'e yol üzerindeki kadılara, kazalarında bulunan yeniçerilerin şark seferine katılmaları hususunda gönderilen Evâsıt-ı Receb 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.181/b.1): Harput Sancağı'nın ber-vech-i arpalık olarak Musul Beylerbeyi Bekir'e tevcih edildiğine dair Evâ'il-i Receb 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.181/b.2): Peygember Mescidi'ne Mustafa'nın senelik beş müd hintayla imam olarak atandığına dair Evâsıt-ı Receb 1036 tarihli berât-ı şerif.

(s.181/b.3): Mehmedcan Ağa vefat edip, erkek evladı kalmadığından ziraat ettiği zeminin Murtaza Çelebi'ye tapuya verildiğine dair Muharrem 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.182/b.1): Bekir Paşa'nın çektiği sıkıntılar dile getirilerek, gelirine mani olunmaması ve düşen gelirinin ödenmesi hususunda sipahi kethüdarları,

yeniçeri zabiti, ve yeniçeri yoldaşlarına hitaben gönderilen mektup sureti kaydı.

(s.182/b.2): Ferman olunan beksimadın tabhı için üç Harput kilesi beksimadın, kırk dört hokkadan ikiyüz dirhem noksan geldiği hususunda Harput kadısı ve Harput mukaatası eminine hitaben gönderilen Şaban 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.182/b.3): Diyarbekir'den sefer-i hümayun için ordubazarı ihrac olunmasına dair Evâsıt-ı 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.183/b.1): Harput'dan Amid anbarına üç bin kile terekenin gönderilmesi hususunda Harput kadısı ve mütesellimine hitaben gönderilen tezkire sureti kaydı.

(s.183/b.2): Tımar tevcihine dair Evâ'il-i Cemâziye'l-âhir 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.183/b.3): Harput mukataasının harac, ispençe vs. vergileri, nakit paraları ve gılalının sipah ve yeniçeri maaşlarına verildiğine dair Harput kadısına hitaben gönderilen Evâhir-i Şa'bân 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.184/b.1): Harput Emini Batu Hasan'ın, mukataa malından zimmetinde olan on bin kuruşun alınması için İbrahim Subaşı'nın görevlendirildiğine dair Ramazan 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.184/b.2): Boş ve harabe olan Bağpınar Köyü'nü, Malkoç adlı kimsenin kendi malından harcayarak mamur hale getireceği ve her sene on bin akçe Diyarbekir hazinesine teslim edip, geri kalan köy, çiftlik her ne ise kendisine ve evladı evladına vakıf ve müteveli olacağına dair Zi'l-hicce 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.184/b.3): Harput Kazası'na saliyane olunan yüz kırk beş koyunun bedeli olan akçenin teslim alındığına dair Evâsıt-ı Ramazan 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.185/b.1): Harput Emini Hasan Bey'in hapsedilmesi nedeniyle Van kullarının maaşlarının ödenemediği ve Hasan Bey'in merkeze gönderilmesine dair Harput kadısına hitaben gönderilen Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.185/b.2): Şark seferi için Harput Kazası'ndan üç yüz kile dakik akçe, bin iki yüz kile şair, üç yüz res koyun ve altı tamam vukiyye sade yağın Diyarbekir'e gönderilmesi hususunda Harput kadısına hitaben gönderilen Evâ'il-i Şa'bân 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.186/b.1): Diyarbekir'de olan ümeraya, kabilelere vs. mektuplar gönderilerek, Harput'da olan alaybeyi, çeribaşı vs. tımar sahiplerinin tenbih ve ikaz edilerek sefere katılmaları hususunda Evâ'il-i Ramazan 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.186/b.2): Gılal konusunda anlaşmazlık olduğundan gılalın belli bir süre bekletilmesine dair Harput kadısına hitaben gönderilen Evâ'il-i Şevvâl 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.186/b.3): Mehmed adlı kimsenin kavga sonucu öldürülmesi ve katilinin mahkeme edilmesine dair Evâ'il-i Şevvâl 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.186/b.4): Bir borcun ödendiğinin tesciline dair Evâhir-i Şevvâl 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.187/b.1): Eski Harput Kalesi dizdarı olan Mustafa Ağa'dan alınıp, yeni dizdar Seydi Ali Ağa'ya teslim edilen malların listesini gösteren Evâhir-i Cemâziyel-âhir 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.187/b.2): İbrahim Subaşı'nın bu seneki Harput gılalının yarı buğday ve yarı arpa toplam kırk altı bin kile gılalıyesini Emin Batu Hasan'ın borcuna sayılmak üzere ordu-yı hümayun hazinesi adına aldığına dair mektup sureti kaydı.

(s.187/b.3): Bir miras konusundaki anlaşmazlığa dair fetva kaydı.

(s.187/b.4): Ergani bekârlarına fermân olunan yediyüz altı kile arpa hususunda 1037 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.188/b.1): Bir tımar tevcihine dair Cemâziye'l-evvel 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.188/b.2): Sefer-i hümayun için, Harput Kazası'nın üçyüz on bir avâriz hanesinden bin otuz yedi senesi için rub' dakik ve şa'ır olmak üzere ikişer kile istanbulî nüzül ihrâc edilmesine dair Şa'bân 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.188/b.3): Bir borcun tesciline dair Evâsıt-ı Zilkade 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.189/b.1): Sürsürü, Iğiki ve Miyadun adlı köylere ait gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Evâhir-i Şevvâl 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.189/b.2): Germiri, Daldik ve Dadayış adlı köylere ait gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Evâhir-i Şevvâl 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.189/b.3): Germiri, Daldik ve Dadayış adlı köylere ait bin otuz altı yılı gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Evâhir-i Şevvâl 1036 tarihli tezkire kaydı.

(s.189/b.4): Bizmişen ve Holvenk adlı köylere ait bin otuz altı yılı gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Evâhir-i Şevvâl 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.189/b.5): Hoş ve İlmenlü Köyü ile Hâcı Kulu Bey Mezrası'nın bin otuz altı yılı gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Evâhir-i Şevvâl 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.189/b.6): Sarını ve Hanıbrahımşah adlı köylerin gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Evâhir-i Şevvâl 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.190/b.1): Körpe, Hersenk ve Avcılı Mezrası'nın gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Evâhir-i Şevvâl 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.190/b.2): Tilenzid Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Evâhir-i Şevvâl 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.190/b.3): Ribat Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Evâhir-i Şevvâl 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.190/b.4): Huh, Alıncık, Güney, Heftehisar, Perdik, Kürk, Kavak, Halifecik ve Kamışlı Köyleri ile Sürklü Mezrası gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Evâhir-i Şevvâl 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.190/b.5): Şintil Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Evâhir-i Şevvâl 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.190/b.6): Göl Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Evâhir-i Şevvâl 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.190/b.7): Hırhik Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Evâhir-i Şevvâl 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.191/b.1): Ribat Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Gurre-i Zi'l-ka'de 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.191/b.2): Perçenç Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Gurre-i Zi'l-ka'de 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.191/b.3): Sarpulu Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.191/b.4): Tilenzid ve Şintil Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.191/b.5): Muri Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Gurre-i Zi'l-ka'de 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.191/b.6): Ekrüz Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Zi'l-ka'de 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.191/b.7): Seyli Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Zi'l-ka'de 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.192/b.1): Ağınsı ve Norşun Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Evâ'il-i Zi'l-ka'de 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.192/b.2): Kōnk Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Zi'l-ka'de 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.192/b.3): Şintil Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Zi'l-ka'de 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.192/b.4): Temte Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Evâsıt-ı Zi'l-ka'de 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.192/b.5): İçme Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Zi'l-ka'de 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.192/b.6): Sarpulu Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Zi'l-ka'de 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.192/b.7): Ağınsı Köyü gılal mahsulünün miri anbara teslim edilmesine dair Zi'l-ka'de 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.193/b.1): Sefer için Harput'dan altı kantar beksimad istendiğine dair Harput kadısı ve beksimad mübaşirine hitaben gönderilen Evâhir-i Zi'l-ka'de 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.193/b.2): Saka Mehmed'in, Bağdad'da vefat eden Çerkes Hasan Paşa'dan bin beş yüz riyâl kuruş alacağı olduğunu merkeze bildirmesi ve alacağının Harput ispençesi malından verilmesine dair Zi'l-hicce 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.193/b.3): Bir mütevellî tayini beratının mahkemede tesciline dair hüccet kaydı.

(s.193/b.4): Hacı Hüdavirdî'nin, Gürcü oğlu Rıdvan'ı malından azad ettiğine dair tezkire sureti kaydı.

(s.194/b.1): Bir tımar tevcihine dair Evâhir-i Ramazan 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.194/b.2): Bir tımar tevcihine dair Evâhir-i Zî'l-ka'de 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.194/b.3): Bir tımar tevcihine dair Ramazan 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.195/b.1): Bir tımar tevcihine dair Evâ'il-i Zî'l-ka'de 1036 tarihli mektup sureti kaydı.

(s.195/b.2): Çemişgezek, Pertek, Sağman, Mazgird vs. sancaklardan gelip, Harput'da sakin olan zimmi reyanın, başka sancak reyası olduklarını söyleyerek vergi vermek istemediklerinin merkeze bildirilmesi üzerine, bunlardan âdet ve kanun üzere vergi alınmasına dair Zî'l-hicce 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.195/b.3): Palu, Eğil, Tercil, Pertek, Sağman, Mazgird, Çemişgezek ve Harput'da anbar olunan kırk altı bin kile gıhalın Diyarbakir'e nakl edilmesine dair Zî'l-ka'de 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.196/b.1): Palu, Eğil, Tercil, Pertek, Sağman, Mazgird, Çemişgezek ve Harput'da anbar olunan kırk altı bin kile gıhalın acilen Diyarbakir'e nakl edilmesine dair Evâsıt-ı Zî'l-ka'de 1036 tarihli tezkire sureti kaydı.

(s.196/b.2): Dört akçe ulufeye mutasarrıf olan Osman ve Ramazan'ın bin otuz altı Muharreminin guresinden itibaren mevacibe hak kazandıklarına dair Harput kadısı ve Harput eminine hitaben gönderilen Zî'l-hicce 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.196/b.3): Bin otuz altı senesinde Zağarcı İbrahim Subaşı'nın anbarladığı, Diyarbakir'e nakli ferman olunan miri arpadan iki kile arpanın Üngüzek Köyüne tevcih edildiğine dair Evâsıt-ı Rebî'ü'l-evvel 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.197/b.1): Herdi Köyü'nün on beş avarız hanesinin on haneye indirilmesine dair Harput kadısına hitaben gönderilen Şevval 1036 tarihli ferman sureti kaydı.

(s.197/b.2): Herdi Köyü'nden on beş avarız hanesinin on haneye indirilmesine dair Şevval 1036 tarihli hüccet kaydı.

(s.197/b.3): Talebe taifesinin sekiz gün ikişer şahiden diğer günler üçer şahiden ekmek almayı kabul etmediklerine dair evâ'il-i Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.198/b.1): Talebe taifesinden Monlâ Habil, Monlâ Halil ve Monlâ Mehmed'e bin otuz yedi Saferinin dokuzuncu gününden günlük beş şahilik ekmek verilmesine dair Safer 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.198/b.2): Bir borcun tesciline dair Evâhir-i Zi'l-hicce 1034 tarihli temessük kaydı.

(s.198/b.3): Kırk bin akçenin sağ olduğunun tesciline dair hüccet kaydı.

(s.198/b.4): Halil'in, Tilenzid'in bir hanesi için sekiz kile şair alıp, Diyarbekir'de Süleyman Ağa'ya teslim ettiğine dair Rebî'ül-evvel 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.198/b.5): Mehmed'in, Malatyacık'da üç rub' hanenin altı kile şairini, Diyarbekir'de Süleyman Ağa'ya teslim ettiğine dair Rebî'ül-evvel 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.198/b.6): Ekmeğin altı şahiye, sabunun on bir selimiye satıldığına dair Evâsit-ı Rebî'ül-evvel 1037 tarihli hüccet kaydı.

(s.199/b.1): Bin otuz altı senesinde Harput Kazası'na ferman olunan sürsat zahiresinin nüzül eminine teslim edildiğine dair hüccet kaydı.

(s.199/b.2): Narh beyanı kaydı.

(s.200/b.1): Narh beyanı kaydı.

(s.201/b.1): Bir tereke nakli için verilen akçenin hüccet kaydı.

SONUÇ

İncelemiş olduğumuz sicilin ihtiva ettiği tarihte Veziriazam Halil Paşa Bağdad üzerine sefer hazırlıkları yapmaktadır.

Osmanlı Devleti'nde sefer zamanlarında avarız adı verilen olağanüstü vergiler toplanıyor ve halka bir takım yükümlülükler yükleniyordu. Bu iş kadıların sorumluluğunda gerçekleştiriliyordu. İncelemiş olduğumuz sicil tutulduğu tarih Bağdad seferine rastladığı için sicilde bu tür belgeler de bulunmaktadır. Ordunun geçeceği yol üzerindeki menzillere ve ordu-yı hümayuna zahire gönderilmesi, beksimad, arpa ve yük hayvanı temini,

elçilerin geçecekleri yol üzerindeki yerlerden elçilerin ve adamlarının yiyecek-içecek ihtiyaçlarının karşılanması, yanlarına kılavuzlar verilerek güvenli bir şekilde ordu-yı hümayuna ulaştırılmaları gibi masraf ve hizmetler ordunun geçtiği yer halkından sağlanmıştır.

Yine sicilde yer alan bazı ferman ve mektup sureti kayıtlarında yeniçerilerin şark seferine katılmaları hususunda defalarca ikazda bulunulduğu görülmektedir. Bu belgelerden sicilin ihtiva ettiği dönemde yeniçerilerin başka işler yaptıkları ve disiplinin bozulduğu anlaşılmaktadır.

Şer'î mahkemeler sadece hukuki sorunların çözüldüğü bir yer değil, aynı zamanda çeşitli idari kayıtların tutulduğu bir kurumdur. Nitekim bu defterde Harput'a bağlı 15 mahalle, 9 mezra, 111 köy ve 18 nahiye ismi geçmektedir. Harput'ta iktisadi hayatın, Osmanlı Devleti'nin genelinde olduğu gibi çiftçilik ve hayvancılığa dayandığı görülmektedir. Üretimi yapılan ürünlerin başında hinta (buğday), dıhn (darı) ve şa'ir (arpa) gelmektedir. Bölgede teğek bağlarının yaygın olduğu anlaşılmaktadır. Sicilde 40 civarında meslek isminin yer alması gelişmiş bir esnaf teşkilatının olduğunu göstermektedir.

Sicilde şüf'a hakkından bahsedilmektedir. Şüf'a, satılan bir malda hisse sahibi olunması halinde hisse sahiplerine öncelik tanınması demektir. Satılan ev, bağ veya dükkân gibi taşınmazsa öncelik diğer hisse sahiplerine, hisseler ayrılmamışsa öncelikle bitişik komşusuna satın alma hakkı verilmiştir. Günümüzde de şüf'a hakkı uygulanmaktadır.

Sicilde; transit geçen kervanlardan alınan "bâc-ı ubûr" ve şehre uğrayıp geçen ipek yükünün her batmanından alınan "tamga-yı siyâh" vergisi ile ilgili altı tane belgenin yer alması Harput'un ticari hayattaki önemini ortaya koymaktadır.

Sicilde yer alan sosyal hayatla ilgili belgelere baktığımızda ise Müslim ve gayrimüslim halkın birbirleriyle uyum içinde yaşadıkları, birbirlerinden borç alıp-verdikleri, mal alım ve satışı yaptıkları ve genelde mahalle, köy ve nahiyelerde karışık oturdukları anlaşılmaktadır. Yine belgelerden anladığımız kadarıyla, kadının boşanması veya eşinin ölümü halinde ekonomik bakımdan korunduğu görülmektedir. Nitekim bu maksatla mehr-i muaccel, mehr-i müeccel, nafaka ve sümün adlarında, eşinin maddi durumuna göre kadına para veya mal verildiği görülmektedir. Bu para, bir ev veya tarla ya da ikisinin fiyatına denk gelebildiği gibi, bu ve buna benzer malların verilmesi şeklinde de olabiliyordu. Yine yetim kalan çocukların da sahipsiz bırakılmadığı, yetim kalan çocukları ve mallarını korumak için vasi

tayin edildiği ve bu işlemin resmiyete geçirilerek sicile kaydedildiği görülmektedir.

Sicilden, kişiler arasında geçen önemli önemsiz her türlü olayın şer'iyeye defterlerine kaydedilebildiği anlaşılmaktadır. Mesela; günümüzde çok önemsiz görülen birinin başka birine hakâret etmesi gibi olaylar dahi sicile kaydedilmiştir. Yine bazı olaylarda taraflar arasındaki anlaşmazlıkları çözmek için araya arabulucuların girdiği ve sorunun mahkemeye intikal etmeden çözüldüğü, sorun çözüldükten sonra ise olayın mahkemede tescil ettirildiği görülmektedir. Bazı ölüm olaylarında ise mahalle veya köy halkından bir kısım kimselerin mahkemeye gelerek ölen kişinin akrabalarının kendileriyle veya mahallelerindeki diğer kimselerle bir davalarının olmadığını tescil ettirdiklerini görüyoruz. Cinayet olaylarında ise olayın geçtiği yer halkının sorumlu tutulduğunu ve öldürülen kişinin akrabalarının ölüm olayının gerçekleştiği yer halkından kan ve diyet talebinde bulunabildiği anlaşılmaktadır.

Mahkemede kadı tarafından verilen kararlar ile resmiyete geçirilmesi istenen hususlar ve merkezden gelen her türlü resmi belgenin suretleri şer'iyeye sicillerine kaydedilmiştir. Dolayısıyla bu defterler bölgenin o günkü sosyal, ekonomik, hukuki, askeri, idari ve kültürel hayatıyla ilgili güvenilir bilgiler vermektedir. Şer'iyeye sicilleri Osmanlı tarihini bütünüyle aydınlatmada vazgeçilmez kaynaklardır.

KAYNAKÇA

AKDAĞ, Mustafa, *Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi*, C.II, Barış Yay., Ankara, 1999.

AKGÜNDÜZ, Ahmed, *Şer'iyeye Sicilleri*, C.1, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., İstanbul, 1988.

AKSIN, Ahmet, *19. Yüzyılda Harput*, Elazığ, 1999.

ALTUNDAĞ, Şinasi, "Osmanlılarda Kadıların Salâhiyet ve Vazifeleri Hakkında", *VI. Türk Tarih Kongresi (Kongreye Sunulan Bildiriler Ankara 20-26 Ekim 1961)*, Ankara, 1967, s.342-354.

ARIK, Feda Şamil, "Osmanlılarda Kadılık Müessesesi", *OTAM*, S.8, Ankara, 1997, s.1-72.

ASLAN, Nasi, "Millî Arşivimiz İçerisinde Şer'iyeye Sicilleri: Eğitim ve Terminoloji Problemi", *I. Millî Arşiv Şûrası, Tebliğler-Tartışmalar: 20-21 Nisan 1998 Ankara, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü*, Ankara, 1998, s.187-194.

ATALAR, Münir, “Şer‘iyye Mahkemelerine Dâir Kısa Bir Tarihçe”, *İslam İlimleri Enstitüsü Dergisi*, S.4, İstanbul, 1980, s.309-330.

BAYINDIR, Abdulaziz, “Osmanlı’da Yargının İşleyişi”, *Osmanlı*, C.6, Ankara, 1999, s.429-446.

CEYHAN, Muhammed, “Tanzimat Dönemi Sonrası Şer‘iyye Sicil Defterlerinin Muhteva ve Diplomatik Açından Tahlili”, *OTAM*, 29/Bahar 2011, s.49-82.

DANIK, Ertuğrul, *Ortaçağda Harput*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2001.

DENKTAŞ, Mustafa, “Şer‘iyye Sicil Defterleri'nin Sanat Tarihi Araştırmalarındaki Önemi (Kayseri Ölçeği)”, *Erciyes Üniv. Sos.Bil.Ens. Dergisi*, S.18, 2005/1, s.51-66.

ERGENÇ, Özer, “Osmanlı Klasik Düzeni ve Özellikleri Üzerine Bazı Açıklamalar”, *Osmanlı*, C.4, Ankara, 1999, s.32-39.

ERTEN, Hayri, “Sosyolojik Veri Olarak Şer‘iyye Sicillerinin Değerlendirilmesi”, *Selçuk Üniversitesi İlahiyât Fakültesi Dergisi*, S.X, Konya, 2000, s.531-546.

FENDOĞLU, Hasan Tahsin, “Osmanlı’da Kadılık Kurumu ve Yargının Bağımsızlığı”, *Osmanlı*, C.6, Ankara, 1999, s.453-469.

GEDİKLİ, Fethi, “Şer‘iyye Sicillerinin Hukuk Tarihi Açısından Önemi ve Sicillere Dayalı Araştırmalar”, *İSAM Düünden Bugüne Osmanlı Araştırmaları Tespitler-Problemler-Teklifler*, İstanbul, 2007, s.73-96.

GÖYÜNÇ, Nejat, “Osmanlı Devleti’nde Taşra Teşkilatı (Tanzimat’a Kadar)”, *Osmanlı*, C.6, Ankara, 1999, s.77-88.

GÖYÜNÇ, Nejat, “Yurtluk-Ocaklık Deyimleri Hakkında”, *Prof. Dr. Bekir Kütükoğlu’na Armağan*, İstanbul, 1991, s. 269-277

İNALCIK, Halil, “Eyalet”, *DİA*, C.11, İstanbul, 1995, s.548-550.

İNALCIK, Halil, *Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600)*, (Çev. Ruşen Sezer), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2007.

İNALCIK, Halil, “Osmanlı Tarihi Hakkında Mühim Bir Kaynak”, *Ankara Üniv. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, C.1, S.2, 1943, s.89-96.

İPŞİRLİ, Mehmet, “Beylerbeyi”, *DİA*, C.6, İstanbul, 1992, s.69-74.

KILIÇ, Orhan, “XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Devleti’nin Eyalet ve Sancak Teşkilatlanması”, *Osmanlı*, C.6, Ankara, 1999, s.89-110.

KILIÇ, Orhan, “Yurtluk-Ocaklık ve Hükümet Sancaklar Üzerine Bazı Tespitler”, *OTAM*, S.10, Ankara, 1999, s.119-137.

KODAMAN, Bayram, “Osmanlı Devrinde Doğu Anadolu'nun İdari Durumu”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (Samsun, 1986), s. 13-18;

KUNT, İ. Metin, *Sancaktan Eyalete: 1550-1650 Arasında Osmanlı Ümerası ve İl İdaresi*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1978.

ONGAN, Halit, *Ankara'nın 1 Numaralı Şer'iyeye Sicili*, Ankara, 1958.

ORTAYLI, İlber, “Kadı”, *DİA*, C.24, İstanbul, 2001, s.66-73.

ORTAYLI, İlber, “Osmanlı Kadı'sının Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine”, *Amme İdaresi Dergisi*, IX/1, 1976, s.95-107.

ŞAHİN, İlhan, “Nahiye”, *DİA*, C.32, İstanbul, 2006, s.306-308.

ŞAHİN, İlhan, “Sancak”, *DİA*, C.36, İstanbul, 2009, s.97-99.

TAK, Ekrem, *Diplomatik Bilimi Bakımından XVI.-XVII. Yüzyıl Kadı Sicilleri ve Bu Sicillerin İhtiva Ettiği Belge Türlerinin Form Özellikleri ve Gelişimi*, (Marmara Üniv. Türkiyat Arş. Ens., Basılmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2009.

TIZLAK, Fahrettin, *Osmanlı Döneminde Keban-Ergani Yöresinde Madencilik (1775-1850)*, TTK, Ankara, 1997.

ÜNAL, Mehmet Ali, “Harput”, *DİA*, C.16, İstanbul, 1997, s.232-235.

ÜNAL, Mehmet Ali, “Osmanlı Devleti'nde Merkezi Otorite ve Taşra Teşkilatı”, *Osmanlı*, C.6, Ankara, 1999, s.111-122.

YERLİKAYA, İlhan, “Tanzimattan Önce Osmanlı Devletinde Belediye Hizmetleri”, *Osmanlı*, C.6, Ankara, 1999, s.130-144.

YILMAZÇELİK, İbrahim, *Diyarbakır Şer'iyeye Sicilleri (Katalog ve Fihristleri)*, Diyarbakır Tanıtma Kültür ve Yardımlaşma Vakfı Yayını No: 8, Ankara, 2001.